

De confessione

dicta; fuerint. et de non respondendo ea curiose interrogantibus moneat. **D**enique reliqua multa tradi poterat quorum nonnulla iam conscripsi. primum latino eloquio primum in gallico in varijs tractatulis. Et alij doctores longe ampliora utilioraque. At vero hec interim pro sui breuitate ne fastidio sint/sufficiant. Et quia si quis ad opus hoc saluberrimum bona fide processerit/ ille plus exercendo et orando quam legendo erudietur atque proficiet. // **F**init.

A Tractatus eiusdem doctoris de confessione molliciei.

Quidam magister in theologia parisijs per experientiam multam et studium diligens/ cum auxilio dei pia sedulitate inuocato compit hec que

inferius scribuntur plurimum efficacia esse/ ad extrahendum a cordibus confitentium presertim iuuenum/ saniam abhominabile peccati illius detestabilis/ quod dicitur mollicies/ et consequenter illas que contra nature iura transit in personam alteram. quia nisi confessor sit solers et circumspectus circa inquisitionem huiusmodi peccatorum/ vix aut raro poterit extrahere ab ore infectorum talibus vicij. vt illa sponte fateantur. **L**ector autem obscenitatem materie ac verborum/ excusata habeat/ ob necessitatem docendorum remediorum. **I**gitur post aliqua colloquia de alijs materijs aut vicijis/ familiariter ac affabiliter/ non austere facta/ descendat gradatim et quasi ab obliquo confessor ad inquisitionem huiusmodi peccati sic dicendo.

A Hic recordaris quomodo in puericia tua circa x aut xij annos/ tua virga vel membrum pudendum fuerit erecta. Si dicit quod non statim conuincit mendacium. et quod vult fingere et timet capi. quia constat hoc omnibus pueris non viciatis corpe/ dum calefacti sunt in lecto vel alias sepe contingere. **I**dcirco magis ac magis aperte debet videri vt dicat veritatem. **I**te confessor si ille sit iuuenis precipue Amice. **N**umquid istud erat indecens? **Q**uid ergo faciebas vt non erigeretur? **E**t di

catur hoc vultu tranquillo/ vt appareat quod illud quod queritur non sit inhonestum. vel silentium sed quasi remedium contra preteritam erectiois presertim inhonestatem. **S**inolit respondere plane petat primum. **A**mice numquid palpabas aut fricabas virgam tuam/ quemadmodum pueri solent. **S**i omnino dicat quod nunquam tenuit in statu tali vel fricuit/ non potest ultra progredi/ nisi ammirando et dicendo/ quod non est credibile/ hortando quod sit memor salutis sue/ quod est coram deo/ et quod est grauissimum in confessione mentiri. et similia. **S**i vero dicat quod tenuit et fricuit. **A**mice bene credo/ sed per quantum spacium? per horam vel dimidiam? et vtum tandem quod virga non plus erigeretur? et profert hoc quasi confessor non reputaret hoc in solitum vel peccatum. **S**i respondeat contentens quod ita fecit/ tunc habetur intentum/ quod talis veraciter commisit peccatum molliciei/ etiam si propter etatem non fuerit subsecuta pollutio quoniam ibi est complementum delectationis illecebre/ et forsitan perdidit virginitatem saltem animam/ et magis perdidit/ quam si pro illa etate inuisset ad mulieres. **F**orte tamen probabiliter dici potest. **E**t per penitentiam virginitas reparatur in non polluta/ sicut de mentali corruptione/ que fit in consensu intrinseco esse dicimus/ dum corporalis defloratio seu pollutio non est subsecuta. **I**stis igitur habitis/ debet tunc vehementer increpare et detestari vicium illud/ et ostendi qualiter dicat audacter alia/ quoniam istud est pessimum. **Q**uo facto poterit haberi faciliter alie circumstantie. **E**t si in dimissione virge post confricationem/ alijs humor exibat vel si fricauerit virgam alterius socij sui. aut si aliquis fricauerit suam/ et consequenter descendendo ad species magis speciales peccati sodomitici. **C**onsiderabat preterea idem magister/ vt similes interrogationes paucis variatis/ fierent etiam pro uocatis uiribus/ aut feminis/ quod per experientiam crebra/ reperit multos adultos infectos fuisse tali vicio qui nunquam confessi sunt per prius. **A**lii qui ex pudore primo et postmodum ex obliuione. **A**liqui semper ex pudore/ ita etiam vt dicerent se habuisse propositum nunquam confitendi. **A**liqui quod nunquam (vt dicebant) talia fuerant ab eis a confessoribus suis inquisita. **R**ursus propter experientias plurimas consulebat idem magister/ vt seruata honestate et modestia/ que posset seruari/ pueri monerentur. **N**unc a pueris/ nunc a magis

maxime ad ptem/et quasi ex indirecto ne
 vnq̄ se fricarent/vel palparent in puden/
 dis suis/asserendo grauitatem pct̄z quo
 modo p̄ talia possent virginitatē pdere/
 et damnari p̄petuo. Multos quippe co/
 gnouit se p̄ ignorantia excusantes/dicen
 tes se nunq̄ audiuisse vel sciuisse/ q̄ ta/
 lis tactus esset pct̄m/ ex quo nō habebāt
 voluntatē cognoscendi carnaliter mulie
 res. Valent insup̄ ista ad aliū/ quoniā p̄
 perpetrātōem pct̄i/ citius cōfiterēt sicut
 de mulierum copula cōfiterēt etiā verecū
 diffini pueri. **D**emum videbat eide
 magistro/ nō adeo timendū esse illud q̄ q̄
 dam timuerūt/ ne sc̄z pueri docerent ma/
 la agere. Videmus enī q̄ ex corruptōne
 nature/ pueri etiā triennes vel quinque
 nes. vehementer sunt inclinati talia age
 re/ quia sentiūt ibi quēdā prurimum inco
 gnitū/ dum stat erectio/ arbitrantq̄ lici
 tum esse/ q̄ se fricent ibi. et se palpent et tra
 ctent/ sicut in alijs locis dū prurit̄ inest
 saltem non aduertunt. Quo fit vt ex con/
 suetudine crescat cū etate delectatio. Ac
 proinde labunt in p̄prietatē mollicie
 vel zodomā/ ex actu tali qui primitus ab
 eis nō putabat illicitus. **P**ostremo nō
 reuocabat in dubiū ipe magister quin to
 lerabilius esset aliquos forsan ex tali do/
 ctrina doceri ad male agendū de per acci
 dens/ q̄ ita passim damnabiliū viciū ino
 lere/ et absq̄ confessiōis necessario reme
 dio derelinquere. **P**reterea cōsulebat
 vt nec p̄ locū nec aliter/ pueri aut puelle
 oscularent/ aut nuda manu tractarentur
 nec diu figerētur oculi in eoz̄ decore. et lo
 quendo cū eis dicerent verba salubria ca
 sta sobriar̄ modesta/ nec recipientur solita
 rie/ nisi forsan in sacro loco in visu om
 niū. et breuiter hic ab om̄i specie mala sin
 gulariter abstinendū. Sūt enim q̄si pue
 stipule p̄ quas nōnunq̄ diabolus gran
 dē suscitāt inflammatōez̄. q̄uis ab initio
 quandoq̄ nō apparet. **C**eterū sibi pla
 cebat plurimū cōsuetudo patrie illi. vbi
 pueri cubant soli. Abhorrebat insup̄ q̄
 iuuenes dolicapaces pueri aut puelle aut
 iuuenes cū senioribus/ q̄stumcūq̄ p̄p̄n
 quis in genere eodē lecto viderētur. aut q̄
 se inde per ludum vel alias in nudo p̄tra
 ctarent. cognoscebat enī que ex talibz̄ hor
 rendā facinora prodierāt. **T**andē mo
 nebat cōfessos sibi sup̄ hac feda (de neces

sitate tamē ad remediendū tractāda) ma/
 teria de aliq̄bus. **P**rimo q̄ si aliquē so
 ciorum suorum cognosceret nunc vel in
 posterū tali vicio infectū/ reprehēderent
 eum secrete vt desisteret et cōfiteret/ ostēdi
 dēdo pct̄i turpitudinē et derestātōez̄/ ex di
 ctis confessorū vel alijs/ et ex legibz̄ publi
 cis/ que penā ignis infligūt/ et exhorren
 da fulminatiōe q̄nq̄ ciuitatum et silibus
Secundo vt sobrie vinerēt/ abstinēdo
 a speciēbz̄/ et vino forti et multo et alijs
 inflammatiuis ad vicerē. et sup̄ om̄ia caue
 rent a societariis pueris/ vbi colloq̄a pra
 ua/ et gestus ipudici sūt i lecto absq̄ doz
 mitōne. **I**tem dicebat p̄ summo remedio
 occurrēdū esse p̄ncipio tentatiōis/ s̄m
 oim̄ sanctorū doctrinā quottidie exprā
 et p̄ similitudinē de inflammatōe materia
 li. **A**d hoc agendū dicebat expedire cer
 tas oratōnes quasdam puas/ quasdā ma
 gnas. memoriter habere. que statim dice
 rēt p̄cutiēdo pct̄i vel lesionē etiā corpālē
 alicui inferendo/ vel aq̄ frigida se sp̄gen
 do. vel surgendo a lecto. et similia. **S**ole
 bat inducere exempla sanctorū. vt benedi
 cti Anthonij bernardi sancti thome. et ali
 orum patrū/ que cōmemorare longū est.
Alla tamen in p̄mptu scire magnā ha
 bet vtilitatem. **I**nter alia sibi placebat
 multū id q̄ agebat quidā iuuenis in p̄
 mo tempratōis occursu quasi enī videret
 facialiter dyabolū sp̄uebat in terrā/ dicen
 do p̄fy p̄fy miser dānate demō. q̄ ego tibi
 consentiā/ q̄ sic offendam deū meū et pa
 trem meū/ et de templo suo faciā sterquilī
 niū fedissimū/ absit absit/ abi hinc in ma
 lam horā. et similia. **Q**uandoq̄ preterea
 ad animā suā. quādoq̄ ad corpus. quā
 doq̄ ad angelū. nūc ad deum/ nūc ad ali
 quē sanctorū/ collocutiōem et querelā rei
 tali cōgruam medicantē proferebat. aut
 animo reuoluebat. **O**ratōnes et cōmen
 date ad hoc cū magna fide et conatū et hu
 militate et p̄funda recognitiōe proprie fra
 gilitatis/ sunt hec dicende. aut silēs. **C**or
 mundum crea in me deus. **T**ere igne san
 cti spiritus Sancta virgo virginū ora p̄
 me. **A**d sanctos alios et sanctas **E**xurgat
 deus et dissipent inimici eius. **S**aluum
 me fac de^o quoniā intrauerit aque vsq̄ ad
 animā meā. **D**eniq̄ locum p̄cipiū in
 peccato hoc habet antidotū illō quod in
 alia scedula explicatū est/ de imponendo

¶

De remedio

scilz saltem ad graue penā. in casu recidi-
uatis/ ibidē videat/ vel aliter extoretur
ille a quo solo homo habet vt sit cōtinēs
qui et donum hoc negare nescit/ fideliter
orātibz/ q̄ ta cōtumeliosum nature hu-
mane/ p nobis ab eodē a sumpte facinus
digne iuradicitus extirpare/ qui est be-
nedictus in secula seculorū. Amen.

¶ Finis.

Tractat' de reme-

dijs *¶* tra recidiuū peccati fm exercitijs z
doctrinā eiusdem magistri Johannis de
Berson.

Habz hoc pro-
priū ars quelibet/ vt facilio-
ri ppendio ad finē ducat op-
ratū. Admirari p̄trea nemo

debet/ si in animaz regimie/ quod est ars
artiū/ expti in ea/ facilioza sciunt z dant re-
media p̄tra morbos vicioz/ p̄sertim in fo-
ro consciētie. Ubi maxime locū habz illa
sp̄i formidabilis sententia. Si cecus ce-
co ducati. prebeat/ ambo in foueā cadūt.
Placuit idcirco scriptis mandare/ breuē
se habendi formā/ quam quidā magister
in theologia parisiē/ fide moribus z do-
ctrina probatus obseruabat/ z obseruare
consulebat precipue p̄tra recidiuū in pec-
cato vel pctis/ ad que confessus se nimis
sentit inclinātū. *¶* De p̄teritis itaqz dabat
satis tolerabilē penitentiā/ attentis mori-
bus z erate confitētis/ z nō nisi de consen-
su suo/ vt esse sine camisiayno die in ebdo-
mada/ p annum vel tres abstinere aut yti-
cilio z similia. *¶* Itē q̄ prima vice cōfessi-
onis alicui' peccati inueterati seu detesta-
bilis ob recordatōem facte gratie q̄ vitiū
illō detectū erat aptum z sanatū/ iniunge-
bat. vt toto tpe vite sue p̄fessus diceret q̄li-
bet die p̄ n̄/ z aue maria. semel in mane/
z semel in sero. Aut miserere mei de'. Vel
simile aliqd. Et i istis si cadebat obliuio
aut impedimentū legitimū. benevolebat
vt alio die posset fieri sile vel equiualens.
Sed ad puidendū futuro casui z recidi-
uo in morbu' pcti/ q̄ semp est deterior/ ma-
iorē operā dabat z studiosius iuigilabat
sic agēdo. *¶* Ut simul etiā de p̄teritis penitē-
tiā daret. inq̄ntū resistere pctō p̄suetō/ pe-
nalitaz multū bz z meriti. Iniuigebat igit
nō p̄petuo sed ad tps certū. longi' aut bre-

ui' fm voluntatē z dispositōem cōfiteētis
q̄ idē confitēs p qualibet vice q̄ incidere
tale pctū. qd volebat ex toto sanare/ aliq̄
de subsequētibz adimpleret. vel omnia. fm
tres satisfactōis p̄tes. *¶* P̄tio q̄ in casu illo
teneret vno die sequēti/ infra tres dies in
pane z aq̄ ieiunare. *¶* Sc̄da diceret certum
psalmoz numez. *¶* Tertio si foret sui iuris
daret in eccliam certū iocale. aut aliō bñ
carū sibi aut summā pecunie. fm q̄litate
diuitiaz suaz. infra tres dies. *¶* Quarto in-
fra illō triū diez spacium/ teneret cōfiteri.
¶ Quinto nōnunq̄s addebat q̄ siq̄s vehe-
mēter tēptaret facere pctū tale z oino de-
liberaret intra se sic agere. nihilomin' an-
tea teneret dicere sub iuramēto septē psal-
mos. aut flectere genua pluries añ. imagi-
nē crucifixi. aut beate virginis. aut alicuius
sc̄toz. p̄ti' q̄ opus illō nefariū p̄petraret.
¶ Sicut enī forsitan miseribz de'. z orando
sic/ vel hūiliādo se/ faciet in tēptatōe dñs
p̄uentū. et mitigabit maris fluctus susci-
tatos. *¶* Comptum est remedia hec/ cum
adiutorio diuine gratie. esse efficacissima
tam in foro penitentie q̄ extra. si velit hō
bona fide/ z nō illusorie/ cōuerti a via sua
mala z saluari. *¶* Sicut enī fieri videm' i fo-
ro exteriori publico. vt pene certe taxent
ad rebelles p̄pescēdū. *¶* Sic dñe. sic in cha-
mo z freno maxillas eoz p̄stringe/ q̄ non
app̄ximāt ad te. z p̄pelle intrare si voca-
re paz est. *¶* Sic quēadmodū. *¶* Hālo ait. *¶* Ut
corp' redimas/ ferrū patieris z ignes. *¶* Ut
valeas aio multa ferenda tuo. *¶* *¶* Cām ve-
ro yrilitatis penitētie talis/ reddebat a p̄-
ori idē magister. *¶* Qm̄ inq̄t fm Arist. z ex-
p̄tentiā. *¶* In cōtinens añ tēptatōez bñ deli-
berat z eligit. sed adueniēte tygēte tēpta-
tiōe/ vincit labiz succūbit. *¶* Turbas q̄ppe
iudiciū rōnis. z obnubilat. p̄pter tractum
motūq̄ sensitui appetit'. ita vt nō posset
h̄se cogitatōez de deo z honestate p̄fectā z
integrā z solidā. quēadmodū siq̄s somno
lentia q̄dā/ sero p̄emas. *¶* Est p̄trea salu-
berrimū vt p aliqd̄ terribile p̄ns/ aut qua-
si p̄ns/ ipse terreat. z quasi sopitus suscite-
tur viuificetq̄ ad nō cōsentendū tēptatō-
ni. *¶* Neq̄ enī aliq̄s est tā acri tēptatōi pul-
satus. in carne vel aliter/ quin ex toto vel
magna pte desisteret ab impletōe tēptatō-
nis sue/ si p certo crederet q̄ in corp' vel in
mēbris vel bonis/ graue damnū statī eēt
incururus. *¶* Vigilaret siquidē tunc ratō

intra se. et forti voce clamaret. qđ cogitas
quid tibi vis. quorsum tēdis. Nunquid
vis p quadā leui temptatōe aut delectatō
nefordida/ que subito in penā et fastidiū
cōuersa erit/ hoc vel illud subire detrimē
tum. Nō tibi sic expedit. Int̄ hec aut silia
verba/ resiliere incipiet a cogitatōne mali
gna et auertret paulatim oculos rōis ab ea.
Fiet quoq; istō cū adiutorio rōis/ et cum
confessione pctōy/ vel alijs cōgruis reme
dijs/ vt cesset illud miserabile tēptatōnis
incendiū. qz et cessabit cogitatuū sordido
rū sufflatio. ¶ Deinceps respōdebat idē
magister ad duas obiectōes fieri possibi
les. qm̄ timor ille seruilis/ videt euacuare
meritū resistendi pctō. Et illic p̄terea: trās
gressiōis piculū. ¶ De p̄rio dicebat. q; ex
quo pena ista/ vltro imposita erat. et pro
pter deū/ ex illa radice p̄maria bona ger
minabat pūllulabatq; meritū. Quāuis
enī nō ita sincera atq; laudabil̄ sit hm̄i
resistentia et cessatio a pctō in casu p̄dicto
quē admodū est in virtuoso/ qui p̄cise p̄
ter deū pctā deserit/ nihilomin⁹ resistētia
talīs/ bonā est et saltē inductiua virtutis.
Sicut de timore seruili/ respectu timorē
casti/ doctores determināt. Quāq; ibi nō
sit timor tantūmō seruilis. sed in sua radi
ce p̄maria/ filialis et castus. ¶ Resultat in
sup meritū et approbatōe sequenti. dū gau
debit incōtinens trāsacta temptatōe nō
consensisse pctō. Demum quātr̄ ibi eēt ti
mor simplicit̄ seruilis. cū possēt cōfessus
ab ista liberari pena nō implēdo peniten
tiā. attamē implet. qz deo et sacerdoti suo/
vult obediēs esse. Et hic sunt p̄t/ grata et
pulerā p̄sidēratio p̄ sponte voutētib; ac re
ligionem intrātib;. ¶ Ad alterā obiectōz
dicebat sicut fieri posse ad improbatōnem
oim religionū. omnīq; votoz salubriū.
si sic oīs penitētie susceptō/ piculosa eēt.
Sic et de⁹ et supiores in suis p̄ceptis et le
gibus culparet. ¶ Euitat etiā piculū suffici
enter p̄ hoc q; nō nisi cōsensu habito con
fessi/ et ad tps nō p̄petuo/ tales penitētie
sūt obligatōes imponūt. Siue igit fiat
p̄ tps ista trāsgressio/ aut si diabolo p̄r
gente fieret/ pene solui p̄nt et ita hō a nō
ua trāsgressiōe liber erit. imo et op⁹ bonū
faciet. q; si transacto tpe statuto/ remediū
videret inefficax aut in deteri⁹ vertat. po
terit omitti. Si vō sit vtile sicut sperādū
est/ rursus valebit iterari. Deniq;. et si salu

bre antidotū/ ob egrotātis inobediētiā
pestifer fiat. medic⁹ culpa caret. ¶ Sub
inde p̄dict⁹ magister aliō adijciebat docu
mētū. Itaq; si videbat pueros aut alios
simplices/ min⁹ cogitare p̄cepta dei. et ex
hoc liberi⁹ peccare. reddebat eos magi⁹ ti
midos et cautos cōtra pctm̄/ p̄ p̄missiōes
exp̄ssas in manib; suis factas/ de cāuēdo
deinceps de tali vel tali pctō. p̄ hoc enī p̄
missionē in baptismo factā de obseruatō
ne legis xp̄i/ tanq; abolitā a memoria/ vel
trāsgressam/ renouabat. et p̄ modū cuius
dā recognitiōnis/ itez p̄mittēdo repabat.
Sic moyses et Josue/ respectu filioz isra
el. ¶ Sic plerūq; hoies post p̄rimam confe
deratōez/ sedus antiquū retrāctāt et inēit.
Neq; arbitret aliq; p̄missionē talem pa
tere discrimini aut fractōez ei⁹ esse casum
specialiter resuatuū/ qm̄ nullū ibi votū est
cū nō nisi respectu illoz q; alias eēt lici
ta et q; b; confitēs implicite vel explicitē p̄
missionē talē facit aut renouat scz q; p̄tra
dei p̄cepta decetero mortali nō peccabit.
Erit attm̄ trāsgressio de p̄ accidēs deteri
or/ qz et cognitio diuini p̄cepti iā sibi effe
cta est lucidior. ¶ Rursus idē magister p̄
uidebat diligenter/ ne cōfessus su⁹/ eēt de
inceps occasio p̄marie corruptōis alioz
p̄sertim iuuenū. et q; sibi sufficeret damna
tio p̄ditioz; p̄ria/ specialit̄ in pctis gra
uiorib; et abominandis. imo nec nōian
dis palam. Ne p̄ias aures polluat occur
rebat/ diligenter p̄uidendo. vix oib;. cō
minatiōe penarū et obligatōe/ ne p̄fessus
trāsiret in deteriore sp̄m̄/ ex societate seu
cōicātōe puerfa/ et explicabat qn̄q; p̄ticu
lari⁹ sicut clam et secrete fieri p̄t/ dum vide
bat oportunū. ¶ Valebat enī p̄fessum suū
dimittere/ et tolerare in sua libertate q; ad
pctā aliq; ih̄m⁹ grātia. quā ita eūdē vige
re ab oim̄ p̄re/ vt ad deteriora laberet. Quā
autē et q̄liter illud fiendū est. magis doce
bit virtus et ars et vinctio sancti sp̄s et cir
cūstantiaz oim̄ p̄ticulariū consideratō
q; scriptis aut verbis possit edoceri. ¶
Postremo dabat cōsiliū idē magister/ vt
p̄fitētes nō refugerēt/ s; p̄ dono mactio re
putarēt/ h̄re p̄itos cōfessores/ morib; sci
entia et lōgo exp̄mitto p̄batos q; q̄rerēt nō
questū p̄rium/ s; sincero corde salutē aīa
rū/ et itez p̄ cōgruis remedijs et singulari
cia. laudauit plimū/ summā scz de vicijoz
p̄rutib;. laudabat deniq; p̄ bonis effecti
p̄ 2

De modo confessionis carthu.

bus generādis / libenter cōuersari cū viris bonis et deuotis. qz vox diuina est. Cum sancto sc̄tus es. Eoz itaqz colloq̄a / sunt ignita uehemēter / et stimulātia ad uirtutē. Et sanctorū patz uite et ecēpla frequēter et attēte lecta. uehemēter pficiūt / ad infundendū cordibz n̄ris diuini amoris affectū / vt deū in oibz et sup oīa diligētes pmissiōes suas q̄ omne def. deriū superant sequamur. Amen. ¶ **C**onfessio.

Proterea ille circūstātie q̄ habet p hūc uersum / inq̄rēde sunt in cōfessiōe a cōfessore. Quis / qd / ubi / q̄b / auxilijs / cur / quō / qn̄. Per q̄s intelligit an sit iuuenis uel senex / clericus aut laicus. solutus aut ligatus. Per qd an sit res sacra uel nō. Per ubi an sit in loco sacro uel nō. publico uel puato. Per q̄b auxilijs an cū pugno baclo aut gladio. Per cur / q̄ intentōe an rōne uidi / cte inferēde uel iniurie repellēde. Per quō an pculserit aliquem fortiter / uel remisit. Per qn̄ intelligit an in q̄dragesima aut i alio tpe sancto / uel aliter. Tempus. locus mod⁹. numerus. mora. sciētia. etas.

Resposio eiusdem

sup questioe sibi facta p vicariū dom⁹ carthusie / de statuto ordis eiusdē q̄ cōmissi ad cōfessiones audiendas / nō absoluāt a mortali certo. sed remittāt p̄itentē ad superiorem suum.

Confessio sacramentalis. fundat in solo iure diuino et euāgelico sup illo. Qd cūqz ligaueris sup terrā etc. ¶ Confessio sacralis sic nō potuit institui nisi a solo deo. sic non destitui pōt ab hoīe puro. Als papa posset nō obligari ad confessionē sacramentalem. ¶ Confessio sacralis. nō obligat ad uenialium cōfessionē de p se et de necessitate salutis. qz nō tollūt caritatē. et iō sine p̄fessione talium / stat salus. ¶ Confessio sacralis / nō d̄z extēdi p hoies puros. vt aliq̄s peccata uenialia cōfiteat nisi uelit. Sequit ex p̄cedentibz. Immo nec d̄nt fieri reuatiōes nisi in grauibz culpīs. pōt at dici grauis culpa q̄ transit in op⁹ cū consensu. et delibēratōe p̄fecta. aut cū graui scādalo alioz. ¶ Confessio sacralis nō obligat de p se. vt hō bis cōfiteat idē p̄ctm etiā mortale. nisi p̄fites uelit. Rō qz lex diuina nō obligat nisi semel p̄fiteri. et hoc p se. et nisi uelit hō

Confessio sacramentalis nō d̄z coartari p reuatiōes / casuū p̄fertim occultoz / contra uel p̄ter legē euāgelice libertatis. s̄z dā dus est loc⁹ timori altissimi. Alioq̄n timeatur illa p̄phariseoz culpato. Alligāt onera grauiā et ip̄ortabilia hūeris hoim. digito at suo nolūt ea mouere. fit rursus aliqui vt q̄ nimis emūget eliciat sanguinē et fiat cā fictōis. ¶ Confessio sacramentalis / tali et tātō claudi d̄z sigillo secreti / vt nec uerbo nec signo / quolibet reuelat / aut reuelari p̄babilit̄ estimef. Facit ad hoc exp̄ssa d̄ereminationio ecclesie. cū naturali rōe. ¶ Confessio sacramentalis de p̄ctis occultis / raro et cautiſſime debet remitti ad superiores / hñtes iurisdictionē coercitiuā in publicis q̄les sunt abbates et priores in religiōibus qz facilis orit̄ suspitio ap̄d correctos publice. qz occulta p̄fessio per eos facta ledat. Sed etiā debent instrui p̄fessi. qz p̄fessio secreta de publicis / nō liberat eos. qn̄ pōt sint aut debeāt p̄blice punitōi subiacere. ¶ Confessio sacramentalis / pōt qn̄qz rōnabiliter et fructuose dimitti de uenialibz. p̄t etiā aliq̄n fieri fructuose. Qualiter hoc et quādo. docere d̄z uicatio sp̄ūsc̄ti / cū p̄fessio xp̄iane prudētē. ¶ Confessio sacramentalis pōt aliq̄n repeti fructuose de mortali iā cōfessis. sed obligatio pluries illa cōfiteri pōt reddi uiciosa. qz nimis onerosa. ¶ Confessio sacramentalis p̄t sepe fieri sub cōditōe. tā p̄pter ignorantiā facti. qz nescit sepe hō quid et q̄liter fecit. q̄ p̄pter ignorantia iuris. qz neq̄t in pluribz a uenialibus mortale discerni. ¶ Confessio sacramentalis facta sub cōditōe modis tactis aut alias legitime pōt habere seu recipe absolutōez absolutā / sub hac forma. Ego absoluto te in noīe patris et filij et sp̄ūsc̄ti. Que forma sufficiens est et segura. cū intētiōe debita cōfessoris ad absolutiōē de peccat̄. imo et excoīcatiōibz. in foro consciē. ¶ Nec oportet imo sepe nō expedit / multiplicare sermonē absolutiōis. Ut dicēdo si et inq̄ntū possum. et dicēdo de contritis peccat̄ et oblitis. et de tali uel tali excoīcatōe. si et inq̄ntū indiges. cū silibus. q̄ addita plus officiūt sepe uel p̄turbant / q̄ p̄ficiant uel serent. Sup hoc notet̄ hec doctrina. ¶ Absolutio sacramentalis potest delere peccata que nondū erant contrita. sed solum mō attrita. Rursus oblita p̄ctā nō delent uirtute absolutiōis sacramentalis. quin

homo postmodum teneat illa confiteri dum redeant ad memoriam. sed si non redeunt. nihilominus homo saluabitur si fecerit sufficientem diligentiam recordandi. cum deus non obliget ad impossibile. **A**lt igitur additio frustra cum dicitur de obliuio. Similiter cum dicitur de contritis potest esse noxia. Similiter et male exprimitur si in quantum possum et debeo. Sufficit ei quod intentio sit bene regulata. **H**ic ad extremum quam noxia sit obliuio peccatorum. quod non delectat virtute confessionis sacramentalis. ac proinde virtus clauis que remittit magnam partem penarum debitarum. ad huiusmodi peccatorum deletionem non sic efficaciter applicat. prout fit circa peccata que sacramentaliter et expresse sunt confessata.

Adhuc de eodem

statuto.

Tem ad questionem sibi factam per vicarium carthusie super statuto carthusie de absolutione a peccato mortali et de consuetudine ordinis. super hoc respondit. sub correctore cum reuerentia loquendo. non apparet quod talis reseruatio sit conueniens. nec consona euangelice libertati. quod non tenemur confiteri de venialibus. **E**t quod ad mortalia distinguenda non est habilis regula generalis et infallibilis per humanam sapientiam. Propterea talis reseruatio non est nisi laqueus animarum. profertim in mortali. **P**otest tamen fieri reseruatio de certis mortalibus manifestis. et que trahunt in opus exterius. quod de cogitationibus noxiis est aut inutile reseruatorem adhibere. **I**tem idem ad quandam carthusiensem sic scribit. **R**ecipi quod in constitutionibus vestris non dicitur quod omnis mortalis culpa sit maiori reseruata in foro confessionis. sed quod grauis culpa. **E**t certe tolerabilis et salubris est hec constitutio. si bene fuerit declaratum qualis culpa debeat merito grauis reputari. **E**t ita saluatur honor patrum constituentium. **E**t mihi loquimur euitatur omnis inportabile super certis peccatis. **Q**ualis autem fieri debeat aut possit interpretari quod est grauis culpa puro notatum fuisse oportet in ultimis scriptis licet inculcatis domino. **O**suualdo respondendo tali questionem. **S**i de solis venialibus debeant absolui commissa a priore.

Item nota quod nullus tenetur confiteri peccata venialia lege diuina. nisi sit ad hoc specialiter obligatus per votum vel particulare statutum. quale non debet leuiter fieri. **E**t quod

magis expediret cessare a confessione talium quam nimiam incurere solitudinem. que plus impediret aliquamquam fructus confessionis inuaret. **A**lioquin etiam confessione facta oportet sepe iterum profiteri. et sic deinceps sine termino. attento quod vix facimus aliquid ubi non possumus rationabiliter formidare de peccato veniali. **¶ Finit.**

Sequitur auisamentum eiusdem per modum confessionis in religionibus non lapsis audiendi

Item expediret esse suasi pro prius carthusie et celestiniis ut eorum superiores haberent a domino papa latissimam absoluedi in foro penitentiali licentiam. sic apparet mihi quod confessores ordinati per singulos conuictus habeant magnam et amplam potestatem absoluedi nedum de venialibus solis quod talis esset irrationabilis et intolerabilis restrictio. sed etiam de mortalibus presertim occultis. non quod absolueret de quibus mortalibus. **Q**uoniam autem deberet remittere ad superiorum et quoniam non relinqueret arbitrio confessorum iuxta qualitatem confitentis. **A**ttento primo quod consultum est penitentem mittere in purgatorium cum pura penitentia. quam cum magna non implenda vel forte non alias confitendo detrudere in infernum. **R**ursus attento. quod non obstantibus tot decretis super penitentibus in iungendis coloribus est doctorum sententia quod omnes penitentem in foro sacramentali sunt arbitrarie intelligendo de peccatis occultis. **D**etere pro manifestis regule et discipline in religionibus ordinate possunt rationabiliter exigi et ab inuitis. **E**t hic habet locum quod dicitur in terrore aliorum. et ne facilitas venie in centum tribuat delinquendi. et nullo modo de occultis que penitus non confiterentur nisi vellet. licet in hoc se danaret. sed tam horrendo discrimini non occasio prestanda. cum tam misera ve ve ve sit et totiens expta fragilitas humane conditionis. **¶ Finit.**

Distinctio magis

stralis et breuis. eiusdem de modis excoicationum et irregularitatum et absolutiois ab eisdem.

Excoicationum tot sunt genera quot coicationum. et presertim iudicant irregularitates que dicunt impedimenta ad coicationes legitimas exercens. **C**oicationum alia est naturalis.

De excoīcatōe ⁊ ei' absolutiōe

alia ciuilis. Naturalis est hec vita corporalis. cui mors opposita potest dici excoīcatio. Ciuilis est multiplex. Quedā fm leges spectātes ad cōicātōnē tpalem pūris vite. de qua spectat ad dños legistas. Alia est ecclīastica fm canones ⁊ instituta. que spectant ad aiām/in ordine ad vitā etnā.

Ecclīastica cōicātō de qua magis ad ppositū spectat/cōsiderat' duplr. Uno mō ad deū. Alio modo ad primū. Cōicātō ad deū. est stat' seu vita grē gratū faciētis. cui opponit' generalr oīs excoīcatio q̄ cōtrahit' ex mortali pctō. sic q̄ nequeat talis excoīcatus exercere legitimōs act' / p̄serti sacramētales sine pctō. Cōicātō ad primū seu publica tractat' ⁊ intendit' p canōnistas. dñi loquūt' de excoīcatōe ⁊ irregl'ritate. Est at' excoīcatio seu irregl'ritas/sub duplici dñna. Quedā est oīno sine peccato. quedā ex pctō exīte vel p̄sumpto. Exēplū primi sicut bigamia. sicut iudiciū latū in causa sanguinis ex officio. sicut seruit'. sicut lepra. vel mutilatō. vel officiū vile. ⁊ filia. que distrabūt ⁊ impediunt ab exercitio diuinaz ministratiōnū. necnō ⁊ ab ordinū suscepiōne repellunt. Exēplū secūdi sicut excoīcatio late sententie ab hoīe vel a iure. p̄pter cōtumaciā verā vel p̄sumptā. Et hec est acceptō cōmunissima. q̄ subdiuidit' in varias spēs velut innūerabiles. Tñ in generali. Quedā est reseruata pape. sicut etiā irregl'ritas que cōtrahit' ex hmōi excoīcatōe. dñi quis se miscet in diuinis excoīcat'. recipiendo vel exercēdo sciētē ⁊ a pposito. Altera est irregl'ritas que nō ita reseruāt. sed eam tollere p̄t sacerdos simplex. sicut in excoīcatōe minori/que suspēdit hoīez a celebratōe. quēadmodū sit si quis p̄cipauerit sciētē cū excoīcatis. nō tñ in crimine. sed ex quadā verecūda pietate. ⁊ in casib' nō concessis. Casus at' p̄clares huiusmodi suspensionū ⁊ irregl'ritatū querēdi sunt a iuristis ⁊ ab institutis religionū seu cōmunitatū. qz cōsurgūt ex sola constitutiōe positīua. ⁊ aliqñ sine crimine. licet nō sine rōne. p̄pterea condēnabil' est contēptus. Proinde q̄lis d̄z esse forma absolutōis sup excoīcatōib' ⁊ irregl'ritatibus in foro exteriori ⁊ publico. sciat' a iuristis. qm̄ in foro conscie/nō req̄ritur certa forma. nec de necessitate sacramenti. nec de necessitate p̄cepti. Sed sufficit di

cere vt supra. Ego absoluo te in noīe patris ⁊ filij ⁊ spūs sc̄ti Amen. cū intentōe absolutōdi. Expediit autē vt hec intentō sit la-tissima. que seraf' super omī casu in q̄ potest p̄fessor absoluerē tā de sententijs quā de pctis. Et ita sufficit hec forma p̄ oib' sine multiplicatōe verbor'. Adde q̄ absolutus in foro exteriori de excoīcatōib' tenet nihilomin' causas excoīcatōnū sacramentalr cōfiteri vt q̄ verberauerit dericū. ⁊c. Non enī fit publice sacramētales cōfessio ad quā obligat ius diuinū. Et quib' oib' colligi pōt' q̄ multa a plerisq; addunt' frustra in absolutōne sacramēta-li. ad absolutōnem penitus nihil faciētia. In hoc enī q̄ confessor q̄libet cū intē-tione actuali vel habituali dicit ego te ab-soluo In noīe pa. ⁊ fi. ⁊ spūs san. omīa cō-prehendit sc̄z auctoritate mibi cōmissa vel qua fungor. hanc enī conditionē p̄suppo-nit ipsa absolutio. Itē a pctis tuis mibi confessis supflue addit'. quoniā de nō cō-fessis nō absoluit. Itē et restituo te vnita-ti sancte ecclīe ⁊ sacramētis eius. Si enī absolutus est. ex se qz fidelis est/iā restitu-tus est. Ceterē conditōnes patent supra.

Vtz vt supra tactū est si q̄s fuerit a iu-re. vel ab hoīe suspēsus aut maiori excoī-catiōe inmodat' seu irregl'ritate irretit' notoria aut cōtumaci aut certe illa q̄ sedi aplice est refuata. ⁊c. in taliū casuū abso-lutiōe p̄script' est modus videlz in sacris canonib' vt eomō nodū religēt' q̄ quis fuerat alligatus. Et hec absolutio simpli-cis sacerdotis transcendit p̄tatem saltē ex iure positīuo. Sicut eodē iure eius p̄tati ablati sunt casus ep̄ales aut alioz supio-rum. Sicut ⁊ in institutiōib' religionū p̄-ter artiorē sui status custodiam que pctā sen casus soli prelato reseruātur q̄uis de per se q̄libet sacerdos ab eisdem posset ab-soluerē dñmōdo vltra suam potestātē p̄n-cipalē non excederet. Patet quoq; q̄s multa ⁊ in ipsa absolutōe supiorū casuū criminū excoīcatōnū irregl'ritatū. ⁊c. ab ipf' p̄latis adiūciāt supflua et nihil ad absolutōem spectantia. Nā etiā in talib' sufficit ad cōdem formā addere solūmodo clausulā vel clausulas a iure institutas. q̄ bus irretit' enodet' seu a nodis absoluat'. vt dicēdo auctoritate summi p̄fificis vel grē aut priuilegij cōcessi vel dati. ⁊c. Ego te absoluo a tali excoīcatōne irregl'rita-

B

re interdictio suspensione quā tali vel tali sententia incidisti. et sicut congruit et autoritas concessa aut virtus gratie apostolice seu privilegij se extendit. **Q**uod autē addit in quatuor gratiā in conspectu diuine maiestatis fuerit. nihil facit ad rem.

De iniunctione penitentiae

Ed de iniunctione penitentiae diuersae sunt opiniones suas rationes adducetes. an autē absolutioem vel post absolutioem iniungenda sit penitentia quae confessionis in diuina comes est ad hoc enim confessio fit quo vulnus inflictum detegat. ad hoc penitentia iniungit ut vulnere detecto salutare remedium adhibeat. Et licet incerte sint penitentiae nostrae nec quae lance diuino iudicio nostrae ponderet offensae. tamen abundanti misericordia ac pietate ipsius hoc concessum est fidelibus. ut sacramento confessionis ac remedio penitentiae etiam minus sufficientis iam saltem a mortis eterne sit ereptus supplicio qui fuerat damnandus etiam si ob modicam penitentiam iniunctioem longius sit cruciandus quibus tamen cruciatibus etiam multiplex remedium suae sponse aliunde prouidit christi cuius proprium est misereri et cuius misericordiae non est numerus. **D**e illo autem an ante vel post absolutioem iniungenda sit penitentia nil videtur obesse homini simplici et contrito seu dolenti corde ad confessionem venienti et ad satisfactionem parato. **I**n ipsa autem iniunctione penitentiae si sit occurrit reprehensio super multiplicatoem verborum. penitentiae in nullo suffragantur. Sicut enim confitens caueat ne aliquid immisceat quod tantum sacramentum executione indebita. ybositate inopportuna. oratione falsa. simulatione fraudulenta ac ceteris quibuslibet malis violet fructus eius tollat ita non minus ipse confessor locum dei tenens atque eius gerens vices sacramentum confessionis reuerentiam exhibeat. et eius verba statim scripta sint ponderata ne et ipse in tali loco adducat quicquid quod cum verborum subtilitate nec non multiplicatoem aut insolita forma platio nis possit ostentare magis ceteris confessoribus idoneum intelligentem doctorem sanctioribus his et acilibus conditionibus plerisque per nefas confessoribus non solum fama et fauor a lingua sed etiam a manu crescit pecunia. et cathedra moysi quam dominus laudauit. istis atque alijs modis vertit in cathedras numulariorum

et colubas vendentium. quos idem ipse euertit et de templo eiecit. **P**rimo simpliciter igitur confessio nempe et veritas presupponit simplex etiam fiat absolutio aut cum timore et magna cautela ad superiores si oportet remissio iuxta superius dicta. demum per absolutioem vel ante. (quod ad penitentiam nolumus detinere/ eo quod non obstat huic sacramento) simplex etiam fiat penitentiae iniunctio.

Hoc notabile

quod sequitur multum concordat cum dictis domini Joh. Gerson ita quod videtur etiam ab ipso positum.

Nota forma absolutiois a peccatis sufficiens et necessaria est: **E**go absoluo te. **S**ed satis prouidentem primum mittit auctoritate ecclesiae a qua confessor accipit potestatem absoluendi in susceptione ordinis. Sed quia illa potestas est retenta in manu superioris nisi committatur. ideo dicitur et ordinis. Et si loco huius clausulae primum mittatur auctoritate quae fungatur non est vis. **I**dem enim valet. **D**enique nota quod satis prouidentem apponitur in forma supra dicta a peccatis tuis. ad denotandum de quo fiat absolutio vel de quibus. **D**e vero dicatur a peccatis tuis et a circumstantiis eorum hoc secundum totalem est superfluum. Quia autem circumstantia est peccati aut non. Si sic ita dictum est a peccatis tuis. Si non. non cadit sub absolutioe. **C**eterum quod dicatur de contritis. periculosum est et potest esse damnosum. quod nondum contrita sed etiam attrita peccata primum per absolutioem delerunt per gratiam post aduenientem. **E**t melius post declarabit. **H**oc autem quod est contritum omnino excluderet attrita. sicut album nigrum. et cetera. **D**enique hoc est iniungere scrupulum desperationis praesertim in mortis articulo existens. **N**ulli enim constare potest si vere de peccatis conuertatur. **T**um igitur audit se absolutum a contritis incipit dubitare et vacillare super sua absolutioe. maxime cum inimicus in mortis articulo toto posse insultat ad deiciens dum hominem a sua spe et fiducia et sepe dolor corporis est vehemens. ita quod homo nullam deuotionis gratiam seu contritionem attestantem sentire possit. sicut et etiam in sanitate hominis sepe sine culpa sua propter multas rationes auferitur gratia deuotionis. **T**ollitur igitur per hoc fiducia vel minuitur. et datur occasio ruinae seu desperationi. **E**t si enim vere ita sit quod absque contritione peccata non deleantur. tamen homo sepe veraciter conuertitur.

De absolutione

vel in ipsa absolutōne cōtrictio virtute sa-
cramenti infundit. et hoc hominē vt pre-
dixi latet. et cū audit a contritis/ capit oc-
casionem mutandi et dubitandi. et p cō-
sequens piclitandi. **¶** Et si dicat de ob-
litis. similiter est supflūū. quia nō potest
confitēs de pctis oblitis absolute absol-
ui. qn ec teneat cōfiteri si i futur recordef
¶ Nec valet dicere q libēter cōfitereris si
ue que velles cōfiteri si eoz haberes mēo-
riam. qz staret q cōfiterer vellet qn cōfite-
ret. et nō vellet qn recordabit. Aut forte vo-
luntatē hz bonā in generali de cōfiterendo
oia que occurrūt/ quā nō haberet de con-
fiterendo si in spēali aliq occurrerent. sicut
manifestū est et declarari posset p sylogis-
mū incontinētis extra passionē existētis.
Et hoc diffuse declarari pōt tempe suo. **¶**
¶ Itē male exprimit si et inqntū possum
et debeo. qz si non pōt nō debet se ingerere
ad audiēdū. Et si forte occurrit casus sibi
imptinens. dz remittere ad supiorē. **¶** S3
sufficit q intētio cōfessoris sit bñ reglata.
Nec est idē dicere. si et inqntū possum et di-
cere. Autoritate mibi pmissa. qz p mō
modus loqndi/ est dubitantiū. et p cōns piclo-
sus. vt iā stati supra dictū ē. scōs aut asser-
tiū. **¶** Et dz intelligi autoritate. i. p autori-
tatē. **¶** Nota illa p̄clia. In noīe pa. et si. et
addit ad denotādū q a deo ē qd absoluit.
Vel qz oia sacra fiūt in p̄tute fidei trini-
tatis et passiois. Iesu xpi dñi nri. Nec ē (vt
thomas dic in tertia pte summe) de suba
absolutōis. s3 relinqt arbitrio sacerdotis.
q cū sit vt instrāl̄ p̄currēs. et. siue vt mini-
ster absoluat. p̄uenienter apponit illd qd
prin3 ad primā autoritatē dei sc3 vt dicat
Ego te absoluo in noīe pa. et. Quia tñ b
nō ē determinatū ex p̄bis xpi. **¶** Dicitur qz liga-
ueris sup terrā. et. sicut in baptismo/ talis
appositio ibi. et non in baptismo relinqt
arbitrio sacerdotis.

¶ Aliud notabile ei'

dē vt videt de p̄mis motibz et consensu

Drandū q sunt mot' p̄rio pri-
mi. Et sunt mot' scōo p̄mi. Et
sunt mot' q cōsistūt in cōsensu
Dor' p̄rio primi sunt tres i
quibz nō est aliqō pctm mortale vl' venia-
le. qz nō attingūt volūtātē nec vt libera ē
nec vt natura. **¶** Prim' ē titillatio in carne
siue suggestio facta. excitās ad libidinem

Scōs ē delectatō i appetitu sensitivo tā-
tū circa illd qd caro suggerit. **¶** Tert' ē desi-
deriū iprouisum. p̄sequēdi illd in opus
Dorus autē scōo p̄mi sunt illi q attrin-
gūt volūtātē vt natura est nō vt est arbi-
trio libera seu libatina. Et sunt tres. **¶** Pri-
m' ē motus delectatōis in volūtate. **¶** Dele-
ctādo appetitui sensitivo. **¶** Scōs est cōsen-
sus subit' volūtatis in delectatōz. **¶** Tert'
est cōsensus subit' seu desideriū. p̄sequēdi
in op'. In his est tñ pctm veniale. **¶** Ita q
in p̄rio gradu est tñ pctm veniale. **¶** In
scōo mediū. **¶** In tertio limes seu termi-
n'. **¶** Isti sunt cōsensus i qbz cadit pctm
mortale de pctō saltē qd cadit sub p̄hibi-
tōe. **¶** Prim' est cōsensus interpretatiū in de-
lectatōz. q fit. qn ex delectatiōe volūtatis/
intantū absorbet rō/ vt nō possit intēde-
re iudicio. et volūtas negligit mouerōz
ad iudicandū et p̄mittit tps trāsire q pos-
sit deliberare. **¶** Scōs ē cōsensus ver' in de-
lectatōz. habito etiā iudicio rōis in oppo-
sitū certo. **¶** Tert' ē cōsensus in op'. ver' et
deliberat'. etiā si op' nunq̄ seq̄tur. qd q
dē p se est pctm mortale. **¶** In ait saluator.
Qui viderit mulierē ad cōcupiscendū eā.
statim mechatus est eam in corde suo.

¶ Opusculū eiusdez

sup absolutōe confessionis sacramentalis

Ratio tibi par. frat. charissi-
me. **¶** Pet' p̄rio. si apō aliqū
doctozē repiat forma auten-
tica absolutōis sacramentalis
Rūdeo q sic. **¶** Et de hoc vi-
deat summa cōfessor. vel berrelina sup b
verbo absolutio p̄ma q̄stioe. **¶** Vt forma
absolutōis debeat fieri sub mō indicatio
Et fm illa q repiunt ibidē patebit satis
r̄sio. **¶** Ad illd quod scōo petis. sc3 q sit for-
ma sufficiens. **¶** Deñ ad tertiu. qd q̄ris
vñ tot varietates in forma ista absolutio-
nis. **¶** Respōdeo/ q ex ignorātia vel negli-
gētia sufficiēter inq̄rendi q agenda sunt
circa sacramta. **¶** S3 cur plus inq̄s circam
istā formā q̄s circa alias. **¶** Ratio vna est qz
alie forme/ dicūtur publice et inueniūtur
scripte sicq̄ leguntur. **¶** Sic autē occulte et
absq̄ libris et arbitris fit negociū. **¶** Pōt et
alia rō dari qz act' cōfessionis et absolutō-
nis/ est quidā act' iudicialis. vbi viderur
sufficere q sacerdos iudex/ explicet sentē-
tiā suam qbuscunq̄ verbis. dum tamen

intendat absoluere. sicut dicim⁹ in matri-
monio q^o p^o sensus interior amboz. signi-
ficat⁹ exteri⁹ qualibuscūq; verbis. immo
et signis. sicut i muto. sufficit ad matrimo-
nii contrahendū. ¶ Deniq; p^o solutione
alioz q^o sitoz et declaratione p^omissoz scri-
bā tibi modū q^o vroz in h^o mōi absolutioni
b^o ¶ **U**n si nihil dubitat de excōicatione
tracta. Dico p^orio p^o modū imp^oicationis
q^o de p^ognō p^omittit. D^ons noster I^oh^os x^op^os
te absoluat. vel parcat tibi de^o. vel dū mo-
ra maior est. Disereat tui om^ops deus. rē.
Deinde subiūgo cū intēione interiori ab-
soluēdi q^ontū possum et fm autoritatē mi-
hi p^omissam. Et dico Ego te absoluo a pec-
catis tuis. In noīe pa. r. fi. r. s. f. Amē. ¶ Nec
oportet aliō addere. nec istō p^onomē alijs
nec istō adiectiuū oībus. nec istō obliis
nec illō p^otritis. Immo p^ot nocere si ponit
hoc adiectiuū p^otritis. cū virtus sacramē-
talis absolutionis valeat sup^o p^octā solum
atrita. licz nondū p^otrita. Et ita ē additio
qdāmodo distrahēs q^o p^osupponit contri-
tionē p^ocessisse q^o non sp^o p^oregrit vt dictū ē
¶ **N**ec oportet addere q^ontū possum et
adhuc min⁹ istō inq^ontū debeo. qz sepe sa-
cerdos non tenet aut d^oz absoluere. et ita ē
additio distrahēs. ¶ **I**te nec oportet ad-
dere autoritate mihi commissa rē. oīa enī
talia sufficient⁹ sūt et valēt p^o intēione in-
teriorē quā h^oz sacerdos vel habuit in vo-
lēdo absoluere. ¶ **U**n p^o regula teneat q^o for-
me sacramētoz d^ont eē absolutez nō condi-
tionales. Et si opponat q^o in baptisimo d^oz
quāq; Si tu non es baptisat⁹ e. r. b. rē. Rū-
deo q^o illa conditio non se tenz nec tenere
d^oz ex p^ote forme s^oz solū referēda ē ad expli-
cationē intēionis quā h^oz sacerdos. quā
intēione ideo explicat ne puret velle ba-
ptisare p^ouez iā baptisatū. et ita facere iū-
riā sacramēto. ¶ **U**n apō deū sufficeret inten-
tio interior sine tali explicatione. nisi qz
sic ecclia voluit fieri cā dicta. Si eēt in
dubio qd aliq^o h^oet de hostia posita añ
eū dū celebrat et nescit plane si consecrata
sit iā vel non. vt pura qz nescit si ptulerit
sufficient⁹ s^oba rē. Tūc si necessaria sit secu-
ritas ap^orior/sufficiet q^o homo cū intēio-
ne ista q^o non irēdit consecrare istā hosti-
am si sit consecrata. dicat s^oba consecratio-
nis. q^ouis tal⁹ repetitio non sit passim fa-
ciēda. nec eēt in h^o assuecēdū. ¶ **A**ddat. q^o
p^odicta forma absolutionis sacramētal⁹ suf-

ficit in q^ocuq; absolutione p^o p^octis siue si-
at confessio p^o vna absolutionē iā datā si-
ue non. Nec oportet dicere Absoluo te ab
isto peccato rē. s^oz sufficit sicut p^ori⁹ Deniq;
tuti⁹ obfua⁹ breuis et succincta forma ab-
soluēdi p^odicta. q^oz dū sūt tot additiones
q^o vel sunt sup^oflue vel q^oz distrahētes aut
ipeditiue. ¶ **L**etex q^oad absolutōz de excō-
municatione Rūdet q^o in foro p^oblico nō
sacramētal⁹/nulla certa forma req^orit⁹ suf-
ficit q^o ille q^o h^oz p^otrāe iudiciariā. significet
intēione suā q^o vult talē absolutū esse. ¶
¶ **P**orro q^o ad sacramētalē absolutionē q^oyl-
teri⁹ req^orit⁹ et circa cui⁹ omissionē m^olti de-
ficiunt p^ocisa forma non ita req^orit⁹ sicut in
alijs sacramētis. ¶ **U**n ista forma sufficit cū
intēione interiori sicut p^ori⁹ explicabat.
Ego absoluo te ab excōicatione vel excōi-
cationib⁹ rē. Et p^ot addi. licz non sit neces-
sariū istō. Et restituo te sacramētis ecclie
et orōib⁹ diuinis. In noīe pa. r. fi. r. s. f. ¶
¶ **U**ez q^o ad minorē excōicationē q^o s^obit ex-
p^orticipationē cū excōicatis sufficit eadem
forma. ¶ **S**z q^oad excōicationē largo noīe
dictā q^o s^obit ex q^olibet peccato mortali qd
sepat hoīem a deo. puto q^o non req^orit⁹ spe-
cial⁹ formula s^oz sufficit alia q^o dicta est pro
p^octis. ¶ **A**mpli⁹ s^oz q^oad irreglaritates cō-
tractas celebrādo i excōicatioē vel alio ta-
li modo/ sicut h^oet in p^ostitutionib⁹ decre-
talū. forma nō est certa et p^ocise req^osita. cum
sit qdā act⁹ iudicial⁹ mag^o qdāmodo q^oz ordi-
nis. Nihilom^o p^ot p^ogruesic dici sicut etiā
p^oriarioz vsus h^oz. Ego absoluo te ab irre-
glaritate vel irreglaritatib⁹ si sint plures:
et restituo te sacramētis ecclie. et dispēso tectū.
Et h^o ponūt p^o futuro tpe vt hō legitie pos-
sit celebrare v^ol^oti sacramētis. Deniq; addit⁹
In noīe pa. r. fi. r. s. f. Amē. ¶ **T**ādē ad id
qd inquiris si sit expediēs in iniūctione
penitentie dicere. Omnia bona q^o facies/
sint tibi p^o generali penitētia. Rūdeo q^o sic
qz p^o hūc modū/ oīa talia bona. habent v^o
satisfactoriam. licet non tantundē sicut si
specialiter iniūgerent⁹ et fierent. et hoc pro-
pter obligatōem maiorē et obedientiā in-
de sequentē. Sed nō esset secuz speciali-
ter iniūgere talia et talia omnia sic debere fi-
eri. propter periculū transgressionis et cul-
pe seu inobediētie inde cōsequētis.

Tenor⁹ questionis
de q^o fit sup^oius mētio in summa confessio-

De absolutione

rū libro. iij. ti. xxxiij. q. xci. fm quottatōz
libri mei sic se habet. quia post cōfessioez
cōtriti pectoris regulariter dōz subseq ab/
solutio sacerdotis. q̄ro an forma absolu-
tionis in sacramēto penitentie/debz dici
sub mō indicatiuo. Rūdeo fm albertū in
scriptis sup. iij. sentētiar. distin. xvij. **Pi-**
cendū qd̄ sic p̄ter sacri certitudinē. sed q̄
p̄cedit de peccatio hoc est de bñ esse sacra-
ti r nō de esse. **Uñ** conueniēter dōz. dñs te
absoluat ego auctē q̄ fūgoz absoluo te a
pctis tuis in nomie pa. r fi. r s. amen **Et**
hāc formā exposuit magister iohānes de
verziaco in scolis in lectiōibz suis. **Tho-**
mas etiā i vltia pte summe sue. q. lxxxij.
ar. iij. concordat cū hoc. dicit enim q̄ de for-
ma substantie est/ ego te absoluo. sed p̄mit-
tis orō miserat tui omps de? r̄c ne effect?
sacri impediatur pte penitētis **Itē** qz sa-
cerdos nō p̄ria autoritate absoluit s̄ q̄
minister p̄ueniēter aliqd̄ apponit. ego te
absoluo in noie p̄ris r fi. r s. amen **Uel** p
p̄tute passiōis xpi **Uel** auctē dei/ sicut dy-
onisi? exponit. iij. ca. celestis hiera. Quia
tū hoc nō est determinatū ex v̄bis xpi sic
in baptismo talis appositio relinq̄t in ar-
bitrio sacerdotis **Seq̄t** alia q̄stio/ vtz
req̄rit ipositio manuū sacerdotis in sacra-
mēto penitētie Rūdeo fm tho. vbi supra
ar. iij. dōm q̄ nō qz hoc sacm nō ordiat
ad p̄leq̄ndū aliquā excellētiā grē/ s̄ ad re-
missiōz pctōz **Maḡ** etiā in hoc sacro cō-
peterz crucis signio/ q̄s man? ipositio **In**
signū q̄ p̄ signū crucis xpi/ remittit pctā
r̄m nō est de nēcitate sacri hec ibi.

Questi in super si

hō absoluit a penaz a culpa. fm formā so-
litā cōferri in articulo mortis moriēs in il-
lo statu/ euolēt statū ad celū. Rūdeo q̄ a ra-
dice vidēdā ēēt hic tota materia de indul-
gētis/ ad plene respōdēdū. **Pro** q̄ videat
doctozes in. iij. sniaz. r alie summe. dico
tū q̄stū spectat ad p̄ns/ q̄ absolutō illa so-
let dari de pctis cōtritis r cōfessis **Si** ergo
pctā sint q̄ nō sunt sacralr cōfessa. sic sunt
pctā oblita nō oportet q̄ de illis fm for-
mā absolutōis deē indulgētia. **Et** q̄ p̄z q̄s
tū expedit nō dari obliuioi pctm̄ s̄ illa ex-
p̄sse cōfiteri hira copia sacerdotis. p̄tz vltra
q̄ in absolutōe sacramentali nō oportet di-
cere absoluo te a pctis oblitis **Ulex** est tū
q̄ qz de? non obligat ad ipossibile si pctā

oblita nō veniāt i mēoriā. facta diligētia
sufficiēt/ r hō cōterit in generali de illis
tūc hō saluabit. sic tū q̄si p̄ ignē **Sec̄** aut
est dicit iuriste/ de absolutōe de excōicatio-
nibz/ etiā de oblitis/ qz nō oportz ab illis
itez absolui dū hñs p̄tātē generale vt pa-
pavel legat? r̄c. absoluit generalr ab oib?
sentētis/ qd̄ ē tutū petere r habere. **Ad**
datur ad p̄missā/ q̄ p̄tās p̄latoz in dādo
indulgētias nō est nisi quedā p̄tās dispē-
fatōis q̄ d̄z ēē rōnalis r ad edificatōz r iō
si dent sine cā rātonali hās vel illas idul-
gētias vtpote p̄ solo intriūitu fauoris hūa-
ni/ vel alio tali mō nō oportet q̄ indulgē-
tie tū valeat q̄stū sonat? **Propterea** fatue
sunt r sup̄stitiose qd̄a titulatōes de idul-
gētis. xx. mille ānoz vel tali mō q̄ dixerit
quiqz pater noster/ āñ talē imaginē r̄c. **Et**
ēēt p̄ p̄latoz puidēdū. qz cedit hoc in con-
temptū r irrisionē indulgētiaz. nec conti-
net veritatē. **Uñ** plena indulgētia vt so-
lebat dari/ p̄ passagio terre sacre. **Constat**
tū q̄ factū p̄ q̄ sunt indulgētie maḡ pui-
legiatū est/ q̄s aliō ceteris p̄ibz. **Addatur**
p̄tētia q̄ forma dādi indulgētias sepeva-
ria ē. q̄n̄z enī dat sub certis conditōibz vt si
sint confessi r contriti/ r si dederit man?
adiutrices. q̄n̄z dat ex̄tibus in grā. vel infra
mēsz hūerit grāz/ itaqz tūc dū habēt gra-
tiā recipiūt grām sine alio actu confessio-
nis. vel sacramentalis absolutōis **Uñ**
dare indulgētias non cōp̄rie absoluiere a
pctis/ s̄ ē de penitētia debitā relaxare vel
in toto vel in pte. **Et** ita p̄z q̄ non req̄rit/
certa formā v̄boz/ sicut i sacramento s̄ suf-
ficit explicare fm intentionē pape dātis.
q̄ dantur tali tales indulgētie.

Queris vltius

Uñ absolutio a penaz a culpa p̄ articulo
mortis semel in vitā possit dari illi q̄ non
est tūc moritur? **Respondeo** circa hoc ne-
cessariū est cognoscere qd̄ r quō papa in-
tēdit dādo indulgētias iūtra illō q̄ vltio ad-
debat in solutōe alteri d̄bitatiōis. qz si
intēdit q̄ solūmodo veleat indulgētie p̄
illo q̄ moritur? est r pro hora q̄ est moritu-
rus/ tunc quantūcumqz deē indulgētia
a sacerdote/ illa nō habet effectū nisi pro
hora mortis **Uñ** dēz si ille postmodū mo-
riat in peccato mortali effectus indulgē-
tie impedit. **Si** autē moriatur in gratia
forte tūc prima indulgētia sortiet effectū

etiā si sacerdos defuerit dans istas indulgentias. Ad id forte quia nescit hic satis intentio pape conferētis. Unde quibus sacramenti extreme vnctōis. nō debeat dari nisi in articulo mortis tamē si ille suscipiens nō moriatur pro tunc nihilominus erit vere inunctus sacramentali. et tamen in altera vice articuli mortis poterit iungi. nō enim dicitur articulus mortis. qz p illū vel in illo hō moriatur sed qz fm pbabilem coniecturā humanā. nō est in dubio mortis. et ita nō oportet expectare horam extremi suspirij. Est igitur tutum cōsiliū in datōne hōi indulgentiarū a pena et a culpa pro articulo mortis. qz in quolibet tali articulo prout expressum est. petat infirmus sibi dari indulgentiā talem fm pape intentōem et qz conferēs sic dirigat intentionē suam. et dicat verbis quibus valet p qz absoluerit eū sacramentali. modo debito tā ab excoicatioibz qz a pctis. do tibi plenā indulgentiā de pctis tuis. habēdo ut dictū est. intentōnem ad grām a papa expressam. siue explicet siue nō illa intentō

Alterius ad illud

qz quesisti si versus ille. dirupisti dñe vincula mea. et dictus semel vel ter in morte habeat efficaciam qualē quidā ponit et imponit Augus. dixisse Respondeo p regula circa talia que sunt innūerabilia qz nūqz attribuenda est aliqua virtus supnaturalis. talibz rebus quibuscūqz. nisi hoc trahi possit ex scriptura sacra. vel reuelatōne diuina et oppositū credere. habet quādā speciē supstitutōis. plus vel min⁹. fm naturam opis vel assertōis. Nō oportet tñ qz semp sit pctm mortale. imo habet sepe excusatōem licet apud simplices et pios qz nō ponit spem in talibz nisi ex virtute diuina. quā reputat deū talibz rebz ididisse ac p inde subleuant spem suā. et ymaginatioē habent fortiozem. quibus instruendi essent crebrius. tam p sermones qz aliūde vt spem suā pot⁹ figerent in auxilio dei. et scōz imediate. qz talia ad innēta qrerēt. Nihilomin⁹. descēdēdū ē qz fragilitati et debili deuotōi hōim. et pauca fidei. qz ne queūt sic ferri in deū imediate. Et ex hoc pnt excusari nouenarie qz siūt cū cert⁹ obfūctijs qz credūt simplices eē necessarias et qz alioqn nihil valeret qz qd agerēt. vt si solū eēt octo dies vel si xi. eēt. sili si def

cā dela longiudis illi⁹ qz offert qz pl⁹ pdest qz longior. et ita de silibz innūeris. Nō est igitur quilibet talis obfūctia condēnanda. et extrahēda tāqz impia. s3 pot⁹ studēdum est vt illō qz fit. fiat intentōe pia ad deū. et sub spe auxiliij sui. ab ipso et nō altero qz libet psequēdi. Sic pie pnt dici. qz puz et filia nō de assertōe certa. qz hēat vim huiusmodi. s3 qz deuotio dicētis hoc merec adiuuāte gratia dei. et spes interim sua rigorosius eleuatur.

Ad aliud cum que

rit. si qz sacerdos absoluat aliquē bona fide. credēs hēre pātē absoluedi illū. qz tñ in pitate nō h3 pātē debeat p modū face re cōsciaz illi quē putauit absoluerē. Et si sic qd ageret si iā mortu⁹ extiterit. Rñdeo qz tal nō est absolut⁹ sacralit⁹. saluabit tñ ex qz bona fide pcessit et ptrit⁹ est. nisi post modū dum venerit ad noticiā suā veritas ptepsit cōfiteri. Sacerdos at tenet sibi facere cōsciam dū rescuerit et hoc si pmode possit fieri alias nō. nec oportet qz si nō fecerit alteri cōsciam de hoc qz nō pmode pnt aut potuit. sit in picō dānatōis. p fite ri tñ de ignorātia aut negligētia tutū erit

Aliud quesisti si di

cēdo officij diuinū occurrat cogitatō de uota circa aliō qz sonāt pba fuitij. sit vtili⁹. i. se qz cogitatōz illā vel p trinuare. qz reducere se infra terminos et limites fuitij. Rñ de qz talis. aut ē exercitat⁹ iā circa illā cogitatōz. ita qz trāsīt apd eū in pteplatōem. i. qz facilt⁹ et absqz ipedimēto pnt fm illā se ipm eleuare. et fm illā videre. velut in luce claro et p turbato. et ita poterit talis in cōteplatōe semet exercere etiā tēpe fuitij. qz cū oī facilitatez absqz ipedimēto reuersio nis ad ea cogitāda qz dicūt in fuitio. trāsīt in hoc nūc in illō. Si vō cogitatio qz occurrit sit insolita et egeat grādiz forti attentionē nec possit trahi ad failiāre cogitatōez et facilt⁹. nisi cū diuina meditatōe tñc in hoc casu videf tuti⁹ et p fuitij cogitatōz illā differre. vsqz p tps fuitij. qñ fuitiū ē impositum sub diffinito. Et fm hoc videf itelligi illō dictū. Si bern. i. vna omel sup cātica ybiverat. ne qz aliō tēpe ser uicij cogitet. etiā si salubre aliqd occurrerit. et. Placuit imprecatio lris tuis in feta qua petis. vt oēs nos de in sua pace

De absolutione

custodiat/ et a turbatione mundi et hominum in abscondito faciei sue misericordie abscondat. Est accommodata penitentibus rempestatibus quae minas ingentes horrendasque bellorum pleneque civilium opinionones/ a facie quorum/ non est refugium tutius et melius/ quam ad deum recurrendo/ per patientiam et humilitatem/ magnam. Nam in qualicumque angulo mundi qualis securitas/ qualis et pax sperabit. disposui manere stabiliter in loco meo paratus. et illic prestolari/ quae domini voluntas de me fiat/ nam locorum mutatio quod perficere non satis inuenio. Expectamus autem prebendam amplioris et faciliorem ac verberiorum in ecclesia illa magna/ non piseni sed paradisi/ ad quem tendimus. diuersis aliis sic/ aliis vero sic/ iuxta vocantis dei/ varios et inscrutabiles modos. Faciat igitur quilibet per bona opera/ vocatorem suam certam ab expectatione nostra/ nos committat deus. Tu notatim frater carissime hoc egeris/ auxiliante gratia dei quae iugiter tecum sit/ et fructum afferre faciat in patientia/ in qua sola possidemus animas nostras. **Lege. xlv. capi. hieremie prophete de verbo domini ad baruch. Et bene vale memor me/ in orationibus tuis. Nec pacem quam fieris extra/ sed assidue tecum habita et libero animi contemptu/ rumores fuge. non solum ne inceptas nouus auctor haberi sed ne te gratis impleat et verent dominum inuoca/ et non trepidabis timore. ubi non erat timor. Aut si timendum est/ illum time qui potest corpus et animam perdere/ in gehennam ignis. Ammodo dum dubitationes huiusmodi morales pulsauerit animum tuum/ vel tuorum. recurre diligenter ad summam quam habes scilicet bertelinam/ quia illic repies rationes fere de omnibus talibus. aut saltem inquirendo perficies/ exercens ingenium. et noua quotidie addiscens/ vetera profundius in memoria radicabis. **Las vero solutiones quas non inuenieris remanda et satis facere curabimus. ¶** Explicit epistola magistri Johannis Berson. missa fratri suo celestino. **¶** Ex predictis apparet quod forma sufficiens et secunda absoluendi in confessionibus ubi non habet scrupulus aliquis de excommunicatione aliqua vel irregularitate postea quam premissa est congrua aliqua imprecatio ut **Parcat tibi deus. vel misereatur. etc. vel similis. est ista. Ego absoluo te a peccatis tuis. In nomine patris et filii et spiritus****

sancti. amen. **Nec oportet alia addere. imo rursus est dimittere/ quia talia vel sunt superuacua et nugatoria/ vel distrahentia et plus nocenti quam securitatis et utilitatis afferentia. Ubi autem dubitatur verisimiliter aut certitudinaliter scilicet de excommunicatione vel irregularitate/ forma habet in superioribus. nec fingat aliquis nimis leuiter scrupulos in materia conscientie/ sed expertorum et sapientium consilio utatur. alias nunquam ad solidam aliquam deuotionem perueniet. etc.** **¶** Que sequuntur in predicta littera non habent/ sed cognoscens ego quod ad capitulum. xlv. hieremie de baruch me remitteret legendum. manifestare nescientibus curauit. **¶** Sciendum igitur quod baruch qui scriba erat. prouidens nimiam calamitatem que oppressura erat iudeos de hierosolyma in qua ipse tunc erat quando nabuchodonosor rex babilonis/ oppugnauit eam/ et timens plurimum inuolui omnium ceterorum clade/ cepit intra seipsum querulos planctibus commiserari. quem dominus pie et paternaliter redarguens quod in tanta hominum multitudine in captiuitate adducenda/ ipse sibi requiem et gaudia querebat/ predictum ipsum baruch/ multa cum ceteris passurum corporaliter/ sed non sine grandi et dulcissima consolatione. seruaturus se animam eius/ quocumque pergeret commisit. quod quidem illi sufficere debuit. **¶** Unde sic habet in dicto capitulo. xlv. hieremie. verbum quod locutus est Jeremias propheta ad baruch/ filium nerie/ cum scripsisset verba hec in libro ex ore Jeremie anno r. Joachim/ filii ioseph regis Iuda dicens. hec dicit dominus deus rex israel ad te baruch/ dixisti ve misero mihi quoniam addidit dominus dolorem dolori meo/ laboraui cum gemitu meo et requiem non inueni. **Nec dicit dominus sic dices ad eum. ecce quos ego edificauit destruo/ et quos plantauit ego euello/ et uniuersam terram hanc/ et tu queris tibi gaudia. noli querere. quia ecce ego adducam malum super omnem carnem. dicit dominus/ et dabo tibi animam tuam in salutem/ in omnibus locis ad quemcumque perrexeris. **Nec tibi. Supra quo verbo ait gloria ordinaria in hunc modum. Rudis adhuc tolerantia passionum quas expertus erat baruch expauit captiuitatis calamitatem/ que tunc iochim imminerebat. Unde conuenit doliorem addidit dolori suo/ cui respesum est a deo/ quod superflue quereretur sibi pacem cum totus populus sub fasce tribulationum****

laboraret. Signat autē eos qui pressura tribulationū vel psecutionū. quibz in pñti ecclesia grauat. pusillanimitate titubāt querentes consolatiōem que solū in futuro plene promittit. **Uñ** vos autē cōtristabimini. sed tristitia uestra. vertet in gaudiū. **Decibi** Igit hoc exēplo eruditi/ rogem⁹ in spiritu hūilitatis et animo contrito obnitius patrē misericordiaz/ dñm nostrū vt si propter delicta nostra q̄ penas acerbissimas demeruerūt flagellari nos decreuerit saltē misericorditer corripiat/ cōseruans animas nostras/ ab omni murmurationis et impatientie piculo. quaten⁹ in pñti castigati salubriter et nō mortificati digni simus qui in eterna beatitudine cū sanctis omnibus cōsolemur. Amen.

De absolutōe defuncti carthusien.

Equit responsio ad interrogatiōem carthusiensiu aliquorūz. **Ad** videndū si defunctus possit absolui sicut dicit fieri apud carthusien/ dū inhumatio celebrat. **Nota**ri potest distinctio magistral q̄ quadruplex potest intelligi absolutio. **Quedā** est sacramentalis in foro consciētie. **Quedā** iuridicialis in foro ecclesie. **Quedā** satisfactoria. **Quedā** deprecatoria. **Constat** q̄ defunctus nō potest absolui sacramentaliter sicut nec potest confiteri quoniā a mortuo perit confessio et ad hoc potest reduci illud dictū petri quod cūq̄ ligaueris sup terrāz. nō dicit sub terra. **Rursus** qz si defunctus sit in gloria/ nō indiget. **Si** sit damnatus nō est capax/ si sit in purgatorio ipse alr saluabit. **Constat** p̄erea q̄ defunctus si fuerit excoicatus in foro ecclesie vel exterioriz penituerit potest absolui/ et quo ad corpus et quo ad animam sicut frequēter practicat. **Et** in hoc casu/ potest officians dicere absoluo te. non in primo/ nec in sequētibz expedit. **Constat** rursus/ q̄ p̄ modū satisfactōis/ potest defunctus existēs in purgatorio recipere absolutōem a pena sua multiplici. **Uno** modo dum p̄claris p̄sona applicat meritum sue satisfactōis pro defuncto. **Alio** modo dum hoc facit vna cōgregatio p̄ricularis vel caput congregatiōis. **Tertio** modo si papavelit cōmunicare de thesauro ecclesie/ p̄ modū indulgentie/ quoniā

isto modo potestas pape et clauis ecclesie possunt se extendere ad defunctos in purgatorio/ saltem indirecte cuius declaratiō posset longius extendi/ sed hic omittitur. **Fundamentū** datur in articulo symboli sanctorū cōmunionē. In quo fundatur valor suffragiorū pro defunctis factorū per viuos. **Constat** deniqz q̄ p̄ modū deprecationis et impetratiōis potest defunctus existēs in purgatorio frequēter absolui iuxta doctrinā cōem omnium doctorum/ et vniuersalem ritū ecclesie/ que p̄ defunctis instituit oratiōes atqz suffragia. **Et** in illa oratio cū similibz/ absolue q̄sum⁹ domie. **Iuxta** quē modū absolutōis/ sūt in ecclesia quotidie absolutiōes generales ante missam/ et in cōpletorio. dum post cōfiteor dicit. absolutōem etc. **Et** isto modo nlla est difficultas in predicta obseruatiōe carthusien. vel aliorū qui dicuntur absolui defunctos/ si non vtatur nisi verbis deprecatorijs. **Quia** vel intendūt impetrare absolutōem defuncti p̄ deprecatiōnem vel etiā p̄ satisfactiōem suaz applicatiōem iuxta tertiu membrū. **Si** vero fiat absolutio p̄ verbū p̄sentis tempis/ indicatiui modi/ vt dicendo ego te absoluo etc. **Potest** hic loquēdi modus/ p̄ intelligi vel interpretari/ tanq̄ sit deprecatorius. aut q̄ fiat iuxta scdm membrū distinctiōis absolutio quedā iuridicialis de excoicationibus/ si q̄ forsitan cōtracte sunt p̄ transgressionē statutorū religionis vel alio modo. **Qui** cōsonat quod inq̄rit a circumstātibz dū corpus debz inhumari/ vultis q̄ absoluat. **Sicut** etiā apud seculares quādoqz nō humaret corpus/ nisi episcopus vel curatus mādaret et creditores consentirēt. **Rursus** posset addi q̄ ex indulto apostolico. intelligat fieri largitiō qdā indulgentiaz. p̄ quas absoluat defunctus a pena/ qua ligatus est in purgatorio. **Sed** hoc indiget maiori declaratiōe/ quia nec certū est de tali priuilegio vel indulto seu de forma eius. **Et** q̄ causa mouisset papā ad cōcedendū tales indulgentias carthusiensibz plusqz alijs quibus austeritas religionis videretur esse causa rationalis talis indulti. **Et** p̄ scripturā premissorū/ datū est intelligi q̄ prior magnus/ et cōsequenter alij/ funguntur auctoritate legati pape circa suos. **Et** istā p̄cellionē iudico rōnalem/ p̄ tollēdis

De casuū moderata reseruatōe

scrupulis / qui plures insurgunt apud timoratos in dei seruitio quā alias. Et vt afflictis p timore dei sua proffit afflictio. Unde licet defuncti nō sint habiles facere ea que cōmuniter instituuntur pro peccatione indulgentiarum / vt q̄ cōtribuant ieiunent orent. potest tamen papalis auctoritas concedere vt si p earū suis viuitalia faciant pro quibus dant indulgentie profint ipsis. *Finit*

A Super absoluendi potestate et qualiter expediat fieri reseruatōnem peccatorum.

Glorificate deū q̄ dedit potestatem talem hoīb. Math. i. 4. a. Quod verbū q̄uis literalis sit de potestate sanatis morboꝝ in corpe / tamen principali⁹ intelligitur p̄ misteriu / de potestate clauium / soluentiu pestes peccatorū in mente. Hec autē potestas clauium que circa corpus christi misteriu cum membris suis que sunt fideles exercet. residet in sua plenitudine et fonte apud papā / de hinc ad prelatos maiores vsq; ad minores q̄s curatos appellamus derivat ordine hierarchico / diuinitus nō humanitus instituto ad edificatiōem ecclesie / et salutem populorū / quā christus expediens indicauit. Et quoniā expedit viam penitentię p̄ clauis ecclesiasticas nec nimis aperiri / pro cōtemp̄u / nec improbe coartare sine fructu. Videndum est p̄cipue de potestate curatorū que quotidie practicat qualiter sit et qualiter nō limitanda iuxta qualitates temporū et locorū et multiplicatiōnem transgressionū / et possibilitatē remediorū. Qua super re / placeat attendere propositiōes. nō declaratiōes / q̄ sequitur. **Om̄is casus qui nō inuenitur a curatis remor⁹ / censendus est eis concessus in foro consciētie respectu subditoꝝ.** **Om̄is casus cuius reseruatō ad superiorem / vel nō deceret vel nō expediret / curatis est relinquendus.** **Om̄is casus pure secretus / nec scandalifans proximū relinquendus videt esse curatis. presertim vbi nō est spes maioris imo deterioris effectus / vt quia peccator nunq̄ iret ad prelatū. nec forte noto cuiq̄ (p̄out sepe fit) auderet cōfiteri.** **Om̄is casus excommunicatiōis late sententię p̄ hominē / et nominatū in banc vel illā**

personā publice potest a curatis ratiōnabiliter reseruari. **Casus excommunicatiōis etiam late sententię p̄ iura vel hominē et hoc sub quadam generalitate nulla persona nominata videt posse concedi curatis vt absoluat / cum iniuncta satisfactiōne faciēda / quārum iura permittunt. et q̄des reipublice. cum cleri p̄uilegio pati potest.** **Casus carnaliū lapsuum presertim in sexu muliebri ac puerili / qui secreti sunt. videt curatis dimittendi / sub terrore futuri iudicij / cōmixtione brutorum excepta. si nō desperatio timeatur in remittendo.** **Casus votorum cōmuniū et sepe stultoꝝ cum absolutiōne de preteritis et cōmutatiōne pro futuris videtur curatis relinquendi / maxime si sint secreti et si palam inutiles appareāt aut modicum fructuosi / possunt tē prelati talia cōmittere ratiōne potestatis sue superioris et ciuili que in oī voto ciuili supponitur non excepta sed inclusa. et.**

Casus restitutiōnū incertarū ac modici p̄cij / possunt curatis dimitti / secus i certis secus in magnis precijs / secus in defraudationibus notorijs et scandalosis vsurarijs. **Casus heresum occultarum et mentalium.** **Casus similiter blasphemiarū leui motu ire prolatarū.** **Casus piuriorum quotidianorū non iudicialiū.** **Casus fornicatorū sine horrore ac lesione proximoꝝ ac sacramētoꝝ abusione.** **Casus sacrilegij parui.** **Casus offensionis parentum sine lesionis enormitate possunt curatis dimitti.** **Casus abortiuū vel in ventre. vel extra qui veniūt omnino preter intentionem parentum / dimittendi sunt curatis / maxime si sunt secreti / nec proxios scandalizant / quoniā pro talibus nullo modo danda est penitentia grauis / p̄sertim publica. Que non pia sed crudel vbi loquimur est censenda. nec excusat sed aculat. hoc loco dicere q̄ datur ad terrores aliorum.** **Casus habentes in decretis patrum / suas penitentias limitatas / nō sunt propterea sic semper / ymmo nec frequenter obseruanda p̄ curatos in absolutiōne conferenda quādo secreti sunt. Secus de publicis / oportet certe vt penitentie sint pro circūstantijs arbitrarie. Turius q̄z dimittere penitentē ire in purgatoriu cū parua penitentiā / quā hic implere vult q̄z cū magna non implenda ducere**

in infernū. verbū est memoriale guilhel/
mi parisiens. **C**asus enormes publici
et scādaloſi tam ecclesie toti q̄ primis lo/
cis et vicinis / possunt vtiq̄ maioribus
prelatis reservari / quos casus facile erit cō
gnosci per curatos .

Casus reservati prelati / possunt au/
diri per eos aut eorum vicarios et absolui
dum tamen penitentes bona fide propo
nant reliqua confiteri suis habentib⁹ po
testatem. immo q̄ libenter omnia cōfite
rentur / vni et eidem si simul idem confes
sor vel velle vel possit absolueret. **T**ūc enī
est vnitas confessōis et bona fide / q̄uis
esse videatur diversitas in confessoribus
et tempore vel actōe. **L**ugduni. 23. mar/
cii. 4. 22. sub correctōe. **F**init.

Incipit epistola

eiusdem sup moderatōe casuum reservā
dorum in foro penitentie .

Pontificali di

gnitati / suus qualiscunq̄ zela
tor. clauibus beneviti. **A**ltoza

lis autoritas / in casibus reservādis quo
ad forum conscientie / sicut et alia quelibet
potestas / data est prelati in edificati
onem ecclesie / non in destructiōem. sicut
dicit apostolus et in fauorem populi xp̄i
ani. pro salute non pro questu aut simili
cōmodo consequendo. **C**onstat autē cer
tissime per plures expertos in cōfessionib⁹
bus audiendis tempore isto / q̄ reservatō
stricta quorundā casuum / presertim in gra
uioribus et occultis speciebus peccati car
nalis / retrahit innumeros a confessione
talium peccatorū. sicut sunt pueri et puel
le / et mulieres verecundissime / et rursales
idiotea quibus vix potest extrahi cōfessio
talium peccatorū. quantumcūq̄ confes
sor sit sollicitus hūilis morosus et discre
tus. **Q**si remittatur ad prelatum vel pe
nitentiariū de longinquo vel in publico
refugiunt et horrent. **E**xpertumq̄ est mil
lesies / q̄ non vadunt. sed nec ducenti nec
trecenti. immo nec mille penitentiarij suf
ficerent aliquando in vna diocesi ad ta
les casus plene audiendos / absoluendos
q̄. **D**eniq̄ quid p̄dest et certe obest plu
rimum / addere verecundiā onera grauiā
super onera. et difficultatem cōfiteendi tar

lia peccata super difficultatem. que tanta
est vt vix credi possit. **E**t hoc precipue q̄n
do peccatū secretum est. et tale q̄ auctor/
perpetue celabit ipsum si velit. vt nec epi
scopus nec alius / inde punitiōem vel no
ticiam inueniat. **S**i diceret. talis si non
reuelabit damnabitur. fatemur quidem.
sed obuiandū esset huic damnationi mo
dis omnibus potiusq̄ addenda sit occa
sio. nunq̄d requirit sanguis locus id est
damnatio ab illis qui occasionem dede
runt precipue prelati maioribus. **S**ic
certe et ipsi satisfaciunt / pro isto vsq̄ ad vl
timū quadrantē / euntes in eandem dam
natiōem. cum sint prelati ad saluandum
gregem domini positi et pascendū nō oc
cidendum aut scandalizandū. **E**xpertum
est itaq̄ / q̄ hic terror reservationis / nul
los aut paucissimos cohibet sic peccare.
innumeros autē sic retrahit confiteri. p̄
ter dicras causas et etiā alias. quoniā mu
lieres precipue tali mō retrahuntur. **P**ri
mo timētes notari a maritis cum tales
confessores adeant. qui cum zelotipi sint
statim sinistra cōtra vxores suas sumē
rent occasionem vnde surgerent iurgia li
tes discordie et amoris interruptio. et ce
tera que peiora p̄curarēt mala. vti nō
sepius morietur. **S**ecundo quia sepius a ta
libus confessoribus extractionatur in dan
do pecuniā cerā. aut similia. vel iniun
gunt penitētie publice. vnde iterum a su
is maritis notarētur. vnde quoq̄ incide
rent picula. **T**ertio q̄ verecunde nō aude
rent confiteri magno prelato aut famoso
doctori sicut bñ alijs. saluo illo q̄ sit bo
nus et idoneus. **E**t plures causas retra
hentes. quis ab exp̄ientia colligere potest
Similiter et in viris cause tales aliquali
tēr estimāde sunt et similes. precipue si ali
quis incidisset casum episcopalem idcir
co quia nocuisset episcopo. aut ecclie / sive
quomodo iste induceretur ad cōfitendū
episcopo. aut suo cognito vicario. **A**ut for
te quis considerās questū pecuniālē fore
apud confessores tales / vt fit cōmuniter
vnde scandalizatus se a cōfessione retra
hit. et mille talia que inuēros retrahūt a
confessione. **E**t hoc intelligendū de pec
catis occultis. **S**ecus est in peccatis pu
blicis quibuscūq̄. **V**alia sola fm quosdā
doctores / olim iura condita reservabant
Ad q̄d. **N**imirū vt taxaret pena grauis

De potestate ligandi et soluendi

et publica per superiores talibus. in ex-
plum et terrore aliorum. Sed in occultis/
cessat hec ratio. quoniam pro talibus nulla
penitentia iniungenda est quam nolit confi-
tens recipere. Quoniam iuxta memorabi-
le dictum Guilhelmi parisiensis salubrius
est confessum cum pauca leuissima peni-
tentia acceptata relinquere in manu dei
puniendum in purgatorio. quam cum magna
non adimplenda detrudere ipsum in infer-
num. **P**rovideat igitur deinceps soli-
citas tua pia et pontificalis dignitas. No-
li claudere regnum dei. caue onera graui-
a ceruicibus debilibus et casuris alligare.
Quoniam a talium casuum occultorum re-
seruatione. qui pro chodolorum venit ad
professores quoscumque licet celeberrimi sint
Postremo si non placet casus omnes
occultos. quia de publicis non loquimur
relinquere passim cuilibet confessori. ut
pro omni etate confitentium. saltem hoc
expedire videtur. primo quod nullus casus
iudicatus esse reseruat. quo ad confiten-
tes minores. scilicet qui non compleuerunt de-
cimam quartam annum. quod non habent per-
fectum usum rationis. nec faciliter resistunt
temptationibus suis. vel maliciis alienis
nec leuiter audent coram personis autenti-
cis et extraneis comparere. quanto minus
non audent de tam pudendis confiteri.
Consulendum est insuper verecundie etiam
parentum si crebro vel publice vel de longi
quo ad penitentarios mitterent. **E**t ex-
pedire denique facilliter et cito relinquere po-
testate super occultis casibus curatis et or-
dinariis et generaliter omnibus qui bona
fide uoluerint sciverint proficere anima-
bus. non ad questum vel subuersionem. im-
mo tales diligenter inquirendi essent. et
inducendi et rogandi ad laudem dei et sa-
lutem populi confessores et predicatorum per
condescensionem bonitatis. in hoc tempe-
pessimo. quando nimis exprimur heu il-
lud **Benef.** Corrupta omnis caro viam
suam. Hinc horrendum est ubique flagitio-
rum naufragium. in quo saluat arca penite-
tie. cuius arce introitum. ideo plus expe-
dit ampliare quam nimia artitudo sua. pro-
hibeat eos qui ad ingrediendum alluci. im-
mo iuxta parabolam euangelicam quasi co-
pelli debuerunt. **E**xpediret insuper in-
speciali dum par vniversalis habebitur
domino propicio quod quilibet de quacumque

obedientia fuerit. habeat licentiam genera-
lem et expressam. quod possit absolui ne dum
iuridice sed sacramentaliter a quocumque di-
screto sacerdote. super omnibus in omni
euentu qui peccauit circa materiam hanc con-
tendentium de papatu. **D**irigat omnia deus
qui est benedictus in secula. Amen. // **F**init.

In exemplari isti

dialogo titulus non erat inscriptus et ne-
gligentia. sed ut mihi videtur dialogus
est discipuli dubitantis et sciscitantis. et
magistri respondentis et explanans. et ma-
gistri Johannis de gerson de potestate li-
gandi et soluendi. **D**iscipulus.

Quoniam Christus?

Quederit potestate ligandi et
soluendi. principaliter petro
et simul omnibus apostolis et
successoribus. **Q**uerit unde dicatur hec
potestas? **R** // Sicut cognitio nostra
rationalis incipit a sensu. sic impositio
nominum sumpta est a rebus exterioribus
Dicitur autem aliquis ligatus corporaliter
quando non potest exercere convenientes
operationes in toto vel in parte. ut ligatus
pedes et manus non potest operari ma-
nualiter nec ambulare. **D**icitur autem solui
dum tollantur vincula. et reddi sue liber-
tati qua possit libere uti membris suis. **T**ra-
ctum est inde nomen ligationis ad spiri-
talia. et similiter nomen solutionis vel ab-
solutionis. ut dicatur anima rationalis liga-
ta. quando non potest uti libere legitimis
actibus convenientibus sue conditioni. **S**ic
dicitur somnus ligare sensuales aut intelle-
ctuales operationes. quas vigilia soluit.
Sed magis ad inquisitionem tuam supe-
rior index ita dicitur per sententiam suam
iudicalem penalem ligare subditum. dum
tollit ab eo liberam facultatem aliquid a-
uuliter exercendi. **A**bsoluit vero dominus fa-
cultatem homini restituit. **D** // **P**lacet
quod protinus ad compendium dicis. **S**ed
dicitur potestas predicta ligandi et soluendi
sunt clauis ecclesie. vel clauis de quibus
dictum est. **P**etro. **E**t tibi dabo clauis re-
gni celorum. **R** // **Q**uamuis differentia
multiplex assignari possit. accipiatur ta-
men aliquando synonyme per doctores iux-
ta prefatam transumptionem. **N**am sicut

clauis materialis aperit et claudit. sic spiritalis suo modo. Sed quia vis breuiari sermonē/ neq; de clauibus huiusmodi pfectū habere tractatū/ necesse est propter alia que de potestate eccliaistica latius habes tractata. **Coartabit** hic etiam nūc sermo de potestate ligandi et soluēdi iudicialiter/ p sententias latas/ ab homine vel a iure/ iudiciali seu iuridica. **Et** describitur in primis quid est sententia. **Sententia** in genere fm phicam nominū impositio nem. ⁊ modos significandi grammaticales inimo metaphisicales/ dē esse determinata acceptatio alterius ptis cōtradictionis. **Et** deriuatur a sententia. quia sententiās ita sentit. nec pertinet nisi ad yrentes ratione. **Differt** autem a consilio sicut conclusio ab inquisitione. iij. **Et** hinc etiam fm philosophū **Unde** cōsiliū est questio vel inquisitō resolutoria super medijs aptis ad consecutōem finis intenti. **Sententia** vero est determinata acceptio alterius ptis/ que in disceptatōe vel consilio verfabatur. **Et** hoc aliquādo facit homo solus secum sup proprijs agibilibus. **Inde** est illud apud **Job** **Sententiā** labia mea puram loquētur. **Et** apud comicum. stat sententia. **Et** in prouerbij. **Sapientior** sibi piger videt septem viris loquētib; sententias. cum multis similibus. **Unde** nominat liber sententiarū. **Attamē** et sepius et rei nostre vicinius/ **sententiā** dicit conclusio pre cōsultata p plures in iudicādo. **Et** cōuenit synonyme cum iudicio qd fert post consiliū. iuxta verbū xp̄i/ ponentis gradus/ inter penas/ ire debitas. **Qui** irascit fratri suo inquit reus erit consilio qui autē dixerit fratri suo racha. reus erit iudicio. qui autē dixerit fatue/ reus erit gebenne ignis. **Est** ita ⁊ fm glosas min⁹ graue q; pena vertatur adhuc in consilio q; dum determinato subiaceret iudicio. de inde omnū grauissimū q; iudicij fiat executio. **Et** est sententia sic accepta/ decretū vel dictamē vel iudiciū superioris/ p quod vult legitime subditū suum per penam ligari vel a pena liberari propter deum. **De** tali sententia ⁊ iudicio iubet dominus in **Exod.** **Nec** in iudicio/ plurimozū acquiras sententia vt a vero deuies. **Et** in **Eccliaeste**. **Quia** nō proferit cito contra malos sententiā. filij hominū absq; vllō timore perpetrāt mala. **Et** in euangelio **Job.**

Nolite iudicare fm faciem sed iustum iudicium iudicare. **De** iudicio et iusticia repletur ipsa sacra scriptura. ac pinde potest yberius agnosci quid sit iudicialis sententia. ⁊ quēadmodum sententia idem est cum iudicio. **Sententia** autem duplex est quedam ligans vel obligans. alia soluens vel absoluens. **Claret** insup quomodo sententia ferri debet legitime. id est cōformiter ad legem presertim diuinam. **Et** q; in obscuris aut dubijs pcurum sit consiliū **Et** vt pre oculis deus semper habeatur tanq; finis omnis finis.

Sed oritur questio cōsequenter si quilibet iudex qui potest ferre sententiā iudicialē ligantē. potest eadē autoritate ferre soluētē. **Potestas** de qua loquimur nō est potestas solius ordinis q; respicit corpus xp̄i vez. ⁊ que dicit equalis apud omnes qui p characterē sacerdotale habent ptatem cōsecrandi verū corp⁹ xp̄i non plus papa q; sacerdos infimus. **Hec** vero potestas iudicialis seu iurisdicōis in ecclesia/ respicit corpus christi mysticū. **Cui⁹** potestatis plenitudo residet penes summū pontificē et est in ipso tota/ potestatiue. **Ceteris** vero per ptes deriuat iuxta determinatōem legitimā/ istius fontalis et prime potestatis. ⁊ hoc ne confusio sit in ecclesiastica policia. sed sit figurata ad exemplar ciuitatis hierlm tanq; descendens ab ea fm apoc. **Job.** **Dicendum** est igitur. q; datur aliquib; potestas ligandi iudicialiter in multis casibus ⁊ ipsis prohibet absoluendi facultas. **Satis** animaduerto casus multos. **S; nunq;** potest papa cōcedere facultatem alicui sacerdoti. sit ille **Johannes** q; psonā aliquā singularē vt puta martinū/ absoluere possit ab omnibus sententijs tam a iure q; ab homielatis. **Consequenter** querit. si p concessionē hanc generalē/ possit martinus absolui generaliter ab omni vinculo sententię penalis late tam a iure q; ab homine. **Et** vt compēdiosius inquirā. poterit ne martinus absolui ab irregularitate quā contraxit/ quia celebrauit excoicatus. **Uidet** prima facie q; sic. nisi certitudinē aliquis onderit repugnantē. cum bñficiū principis sit latissime interpretandū pene vero restringēde. **Et** vt manifestius fiat istud qd dicimus/ loqmur interī de

Dialogus de potestate

sententia iudiciali lata ad hoīe. Et pona
m^o q^o martin^o delatus fuerit suo iudici/ce
lebrasse missam. ipso stante excōicato. ac
p inde ferat in eū sententiā q^o est irregula
ris. et ad celebrandū deinceps inhabilis
Datus iste quotidianus esse potest.
DUicem nūc interrogantis accipio
Poterit ne martin^o taliter ab hoīs sen
tentia ligatus absolui p^o Johes sacerdotem?
DCum ligare et soluere sint correlati
ua adinnicē si martin^o potuit ab hoīs sen
tentia ligari vinculo irregularitatis. quō
nō poterit ab hoīs sententia p^o papā solui
vel absolui. quēadmodū poss^o de excōica
tionis sententiā ab hoīe lata taliter libera
ri. alioquin qd importaret cōcessio talis
ample facultatis q^o ab omībus sententijs
tam a iure q^o ab hoīe latis/ possit Johes
absoluere martinū? **D**Scis ne qd
in oppositū possit ex iuribus introduci?
DAccepi quosdā dicere/ q^o irregulari
tas nō cadat sub forma absolutōnis/ sed
sub forma dispensatōnis. qm̄ irregulari
tas non semp indiget absolutōe. cū absq^o
peccō contrahat aliqū. sed tunc dispēatio
locū habet/ si gratia tali fiat. **D**Nō
est vsq^o quaq^o absurdū illud qd isti dicūt
Habilomin^o oportet theologos simul cū
canonistis cōuenire in acceptiōib^o istorū
terminoz ligare et soluere. Et scire qd di
cat sententiā a iure. qd ab hoīe lata. a q^o dat
facultatē absoluendi dñs papa in conces
sione q^o dicta est. Cū vero sicut p^odicti ab
solutio referat ad ligatōnem/ cōcessio lo
quēs de absoluteione a sententijs iuris aut
hoīs/ intelligi debet de sententijs penalib^o
atq^o ligantib^o. Et hoc iā norauim^o. sed re
cepim^o cōstringēdo sermonē de sententijs
a iure vel ab hoīe latis. q^o sunt sententię pe
nales infligere vel late propter culpā veraz
vel presumptā. propriā vel alienā prop^o
sententijs penales. q^o quādoq^o ferunt sine
culpa illi^o in quē ferunt. sed nō sine causa
Quod dicit. p^o in excōicatis prop^o obe
dientiā deo et proprie consciētie faciendā
vbi latet eccliam veritas. **D**Appa
ret q^o in hac descriptōe sententiaz/ cōsen
tire debeat canonista. Talib^o enī sententijs
ligati/ indigent absoluteione que soluat seu
tollat vinculū. Nam qd est absolutio nisi
a vinculo liberatio? siue talis absolutō fi
at p^o nomē dispensatōis sententię siue p^o ali
ud nomē equiuales. vt p^o habilitatē seu p^o

restitutōem ad priorē statū. **D**Di
cet fortassis canonista q^o inter liberatiōes
a vinculo irregularitatis p^o dispensatiōes
et inter liberatiōem p^o absoluteionem hoc inē
est. quia absolutio reponit solūmodo ho
minē in statu salutis eterne tollēdo qd qd
obest cōsecutiōi salutis eterne/ quēadmo
dū fit in articulo mortis dum peniter hō.
etiāsi nullum possit habere sacerdotē. Di
spensatio autē restituit ad ea que sunt di
uinitatis ad bñ esse in vita morali vel ci
uili vel meritoria. **D**Sequeretur ex
hac interpretatiōe. q^o martin^o absolut^o ab
omībus sententijs tam ab homie q^o a iure
nō absoluere^t in casu p^onoiato/ ab irre
gularitate sententiā infligita p^o hominē
immo a sententiā interdicti vel qualiscūq^o
excōicatōnis. sic q^o possit libere suscipere
postmodū corpus xpī. cū nō sit de neces
sitate salutis. immo nec vti sacramētovn
ctōis extreme. nec tenere beneficiū ecclesi
asticū. nec audire missas i ecclesia. nec p^o
mortē habere sepulturā sacrā. **D**Pat^o hec se
quela. qm̄ talia nō sunt de necessitate sa
lutis absolute facienda. Est tamē vsus ec
clesiastic^o in oppositū. maxime de ligatis
p^o sententijs excōicatōis. dum enī absoluū
tur/ libere p^ont postmodū nedū corp^o xpī
suscipe. sed missam celebrare vt pri^o. et be
nificijs gaudere ecclesiasticis. Cur non ita
fieret/ si a sententijs irregularitatis a iure
vel ab hoīe latis/ absoluant casu nō?
DFortiter instas. attento q^o in abso
lutiōe iuridica/ nō est necessaria certa for
ma verbor^o/ quēadmodū dicim^o de abso
lutiōe sacramentali a peccō. Duc accedit q^o
absolutio iudicialis a vinculo penaz/ p^o
fieri circa absentē vel circa nō petentē. im
mo in inuitū fm̄ multos feret seu relaxa
bit. dum sententiā penalis plus inuenitur
nocere sibi et reipublice/ q^o p^odesse. **D**
S^o occurrit ad hoc dictū/ absurditas al
tera q^o melioris esset conditōnis sententiā
penalis a iure vel ab hoīe lata p^opter pecca
tū illius q^o ligatur/ q^o si absq^o peccato pro
prio/ vinculū aliquod v^oputa irregulari
tatis contraheret. Quid enī est irregulari
tas nisi quoddā impeditiū vinculū/ ne
sit aliquis idone^o ad aliquod opus legiti
mū v^oputa ad officiandū ecclesie. sicut ex
cōicatio ligat et religat a sacramentoz p^o
ceptōne/ si sit minor. et a civili cōicatio si
sit maior. Acta in casu p^omissio/ martinus

culpa propria excoicatus absoluit. et ab/
solutus poterit exercere sicut prius tales
actus legitimos qui nō sunt omnes de ne
cessitate salutis/nō sic autē poterit absol
ui ligatus vinculo irregularitatis/ absqz
culpa sua. **¶** Vide si quedam talia
poteris inuenire/in quibz favorabili agi
tur quo ad aliqua cū peccātibz. quatin⁹
vbi supabundauit delictū ibi supabun/
det ⁊ gratia. **¶** Exemplū sumit familiare p/
posito nostro. Itaqz si vir infidelis prius
homicida baptiset. soluit nedum a culpa
homicidij sed ab irregularitatis etiā vin
culo consequēte homicidij. vbi si duas
habuisset vxores legitimas successiue vel
vnā nō virginē. baptism⁹ nō tolleret hoc
irregularitatis ligamentū. Fortesic in p/
posito si martin⁹ absoluit ab omibz pec
catis cōfessis. ⁊ cū hoc ab omibz senten
tijs tam a iure qz ab hoīe latis. Veniret qz
si p seqlam absolutō irregularitatis sicut
excoicatiois ex qua sumpsit occasionalit
vinculū irregularitatis dum ligatus se di
uinis immiscuit. Non autē est cōcubina
riovēl consecutio talis/ in irregularitate
quē nō tam cōtracta est ex sentētia penali
qz ex cōstitutōe legis aut statuti. **¶**
Habent istā pbabilitatē. sed nō euacuat
totā difficultatē nostrē dubitatiois spēali
ter q ad inuestigatiōez descriptōis seu qd
nois sentētie pferim a iure late. Ecce re
cipiam⁹ duas cōstitutōes iuris que dicū
tur decretayl⁹ decretales. vna dicit sic Si
quis suadere diabolo/ mān⁹ miserit violē
tas in clericū. sit excoicatus ipso facto. al
tera cōstitutio dicit. Si qz celebrauerit
excoicatus/ sit irregularis ipso facto. **¶**
Respondi iam qz qlibet sciētia/ terminos
suos hz. sed inferior scia debz resolvere su
os terminos quādo surgit ambiguitas/ ad
terminos sciētie supioris. q sunt simplici
ores. Sic enī metaphisica/ resoluit tmi
nos oim sciētiayz iunctis logica grāmati
ca ⁊ rhetorica. Cū igit theologia sit supi
or ad oēs scias. etiā ad metaphisicā natu
ralem ⁊ ad ius omne/ canonicū et civile.
debet resolutio vel interpretatio sumi p theo
logiā/ pferim in his q salutē respiciūt
¶ Perspicuū est etiāz mihi in exēplis
inductis modo p te. **¶** Priuilegiat⁹
itaqz p papā/ de cui⁹ pte principalr est
sermo pferens/ iure dicit absoluit⁹ ab aliq le
ge generalr prius ipm ligatē. silt ⁊ dispē

fatus. Et hoc siue dispēsatio sit legis mo
deratio siue sit ipsi⁹ totalis ablatio. Rur
sus ille qui habilitatur/ absoluit ab inhā
bilitationis vel irregularitatis vinculo.
Rursus dū infamis restituit ad famā. ab
soluit. Hoc vidit illa iunior Sara dum
orauit. Obsecro dñe a vinculo imprope
riū absoluas me Quid prererea de seruitu
te/ nunqd nō est vinculū magnū. nunqd
est liberatio grandis absolutō vinculi ser
uitutis. Seruitutis inquā vel que pen
sat vel que esset si nō esset iudex cōcedens
libertatē. Unde papa dispēsans cū irregu
lari/ posset ita dicere. Soluo te vel absol
uo te a vinculo irregularitatis vel ab irre
gularitate. Et ita de qualibet alia iur⁹ pe
na. sub penali sentētia a iure lata vel ho
mine. **¶** Superesse nihil vidēo circa
concessiōē in Martino factā q absolui
possit ab omibz sentētijs tam a iure qz
ab homine latis auctoritate summi ponti
ficis/ quin sentētia irregularitatis cadat
sub hac concessiōe. que cōcessio veraciter
est quedā absolutio. Martin⁹ enī prius li
gabatur ne posset ab alio qz a summo pōti
fice absolui. nunc vero potest absolui a q
cunqz sacerdote que elegerit. ⁊ ita solutus
est vinculū ab eo sentētiayz vbi reseruant
tales casus soli pape. **¶** Finit.

Accipe sub com **¶**
pendio ppositōes octo sequētes ad eluc
dationē premissoz.

¶ Prima propositio.
Omnis sentētia rāz a iure qz ab
homie lata/ deriuat a sentētia
primi iudicis dei. ⁊ hoc media
te vel immediate. approbatiue vel pmissi
ue. Repitur inde dictū de deo q sentētia
eius fuit hec vel illa. Dicit expresse Greg.
qz deus mutat sentētia nō cōciliū. cui⁹ ver
bi intellect⁹ alibi qrend⁹ est. **¶** Secunda
Omnis sentētia tam a iure qz ab homie
lata/ cōtinet sub duplici differētia. Quia
quedā est solius dei. quedā creature rōna
lis sub deo. ⁊ hoc vel a beatis sicut sunt an
geli. vel de viatoribz sicut sunt principes
et plati. vnde dicit de Nabuchodonosoz
q egressa est sentētia ab eo/ vt interficerēt
omnes pncipes babilonis. Sūt insup
cōcordantie tales mltē. **¶** Tertia **O**mnis
sentētia tam a iure qz ab hoīe lata/ dici pōt
¶ 4

De resolutione super quodam

iudicialis. et hoc vel in foro conscientie interioris. vel in foro coerectionis iusticie exterioris. Dicitur enim sententia iudicialis. quod conclusio seu determinatio iudicij. **Quarta.** Omnis sententia iudicialis humana dicitur per civilem vel ecclesiasticam. et hoc secundum diversos fines primos et principaliter intentos. quod sententia civilis respicit vitam presentem per suo convictu tranquillo. ecclesiastica vero vitam futuram. **Quinta.** Omnis sententia iudicialis ecclesiastica fundatur in verbo christi dicentis ad petrum et apostolos. Quicunq ligaueris super terram. ubi prius immediate fundaverat potestatem executionis iudicarie dicens. Et si ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. **Sexta.** Omnis sententia iudicialis ecclesiastica sufficiens explicat per hec duo verba ligare et solvere. ut tenendo terminis istis non ad litteram sicut ligantur boues et asini. sed secundum transumptionem corporaliu ad spiritualia. ita quod sententia iudicialis ecclesiastica describi potest quod est sententia ligans vel absolvens in ordine ad finem felicitatis eterne. **Septima.** Omnis sententia iudicialis ecclesiastica vel a iure vel ab homine lata dum conceditur ut possit absolvi presupponit quod ipsa ligauerit uno vinculo penali vel plurimis. **Octava.** Omnis sententia iudicialis ecclesiastica diversimodis potest explicari vel ferri per arbitrio iudicis presertim summi quod est papa. Sicut dicitur dum ligare vult. Volumus tale esse ligatum vel executionatum quo ad omnes actus legitimos civiles vel ecclesiasticos. Volumus tale esse irregulare. inhabile. infamem. et ita de talibus penarum vinculis. Aut dum vult solvere dicendo. Dispensamus cum tali. habilitamus talem. restituimus talem fame sue. concedimus tali ut promoueri possit ad ordines non habitos vel in habitis ministrare. Et ita de mille loquendi modis quod finaliter resoluunt in hec duo verba ligare et solvere. **Supra.** est ex istis concludere quod interpretatio doctrinalis theologorum fauet concessioni predictae quod dum papa concedit martino ut habeat facultatem eligendi confessorem quod possit eum absolvi ab omnibus peccatis de quibus confitebitur et ab sententiis tam a iure quam ab homine latis. comprehendit in hac absolutiois facultate irregularitas contracta vel a iure vel ab homine. quod non contrahitur nisi per sententiam ab homine vel a iure latam. alioquin daretur sententiam tam executionis quam interdicti a quibus

non posset predicari martinus absolvi et tunc concessiois sue. Et si sic. perit regula generalis. que casus in quibus et in quibus non fieri valeat absolutio determinet. **Finit.**

Sequitur ab eodem

domino cancellario facta resolutio super casu subsequenti circa irregularitatem

Quidam habens cultellum paruum in vagina alterius maioris repositum. eduxit eum non dolose neque ad usum illicitum. quem cultellum dum unus sociorum vel let accipere et ipse reniteret. Contigit ut illa hora et loco quidam retrosum appropinquaret et impigeret in illum paruum cultellum ut oculus suus confingeret taliter quod cecatus fuisse dicitur tandem oculus ille. Queritur si dicenda est inde contracta irregularitas in tenente cultellum. **Respondetur** per aliquas consideraciones. **Prima consideratio.** Considerandum est primo per dissolutionem casus quod in talibus sepe aliter iudicat iurista. aliter theologus quod primum magis inspicit foris contentiosum et extrinsecum. sed theologus magis attendit foris conscientie et intrinsecum quo ad deum. **Secunda consideratio.** Considerandum est consequenter quod hoc duplex foris accipitur suam distinctionem secundum quod actus moralis habet considerari dupliciter. **Primum** est dicere secundum materiam vel secundum formam actus moralis. **Materia actus moralis** dicitur ipse actus de genere cum circumstantiis suis generalibus non habito respectu ad finem vel intentionem agentis. forma vero est ipsa intentio finis. **Tertia consideratio.** Considerandum ulterius quod materia actuum moralium attenditur in triplici differentia. **Prima** quidam sunt actus de genere suo simpliciter mali. qui scilicet confestim notati includunt secum malitiam sicut dicit philosophus. ut sunt furtum. fornicatio. homicidium. Alii sunt actus de genere simpliciter boni. ut dare elemosinam. honorare parentes. **Tertii** sunt indifferentes de suo genere. ut levare festucam. fricare barbam. et similes. **Quarta consideratio.** Considerandum rursus quod istorum triplicium actuum primum sic habent quod non sunt susceptibiles bonae forme moralis. sicut materia indisposita in naturalibus non est susceptiva forme naturalis et vite. ita quod propter nullam bonam intentionem possunt tales actus boni effici. secundum vero actus possunt fieri mali quousque sunt in genere suo boni. dum accedit intentio per

nerfa. filr z tertij **Quinta** Considera
 dñ est consequenter ex istis / quò possit esse
 variu iudiciu sup eodẽ casu / inter iuristã
 z theologu. qz iurista considerat factu in sez
 circũstãtias exteriores / de qbz p̄t iudicia /
 liter apparere. z apud eũ tenet ista regula
 q̄ idẽ est de his q̄ nō sunt z q̄ nō apparēt
 Constat at̄ q̄ int̄tio faciētis quã hz inte
 rius in corde nō cognoscit in se / nisi forte
 p̄ q̄dã signa seu p̄iecturas extrinsecas. theo
 log⁹ autē intuet̄ cor in foro cōscie. in q̄ cre
 dit̄ confitēti tã pro se q̄ cōtra se corã deo.
Sexta Considerandũ deinceps ap
 plicãdo ad p̄positũ nost̄ etã oia filia. q̄
 iurista cōsiderãt actũ moralẽ cũ circũstã
 tijs extrinsecis de qbz p̄t iudicialr cōstare
 fert̄ p̄for: mit̄ iudiciũ ad illas iuxta dicta.
 Cōtingit aut̄ fr̄q̄nter q̄ talis act⁹ sic cōsi
 derat̄ / sit de sc̄do vel tertio genere. q̄ scilz
 p̄t̄ ex intentōe fieri vel bon⁹ vel mal⁹. Et̄
 plũ in p̄posito. tenere cultellũ / de se nō est
 malũ. similiter q̄ aliq̄s velit cultellũ reci
 pe nō est de se malũ. Rursus q̄ aliq̄s acces
 serit retro vel p̄pe non est de se malũ. Et̄
 istis seq̄t̄ q̄ lesio oculi q̄ secuta est / non est
 de se moralr mala. imo stare q̄ sicut p̄e
 cedentes actus seu circũstantie. ita et̄ iste
 resultans / facti fuerũt cum magna carita
 te z benivolentia ex int̄tione boni finis.
 apud deũ. q̄uis de illa intentōe non ap
 pareat apud mundũ. imo forte magis de
 opposito **Septima** Considerãduz
 insup pro maiori elucidatōe. q̄ sicut ap̄
 phos naturales / distiguit̄ duplex genus
 causaz. ita z ap̄d morales. Nã quedã sunt
 cause p̄ se alie per accidens. Cause p̄ se di
 cũtur ad quas nat⁹ est sequi naturaliter z
 cõiter talis effectus. Sed cause dicuntur
 p̄ accidens ad quas nō est ordinat⁹ vel na
 tus sequi talis effectus. aut si sequat̄ hoc
 est extra semp z fr̄q̄nter z p̄t̄er intentōez
 agentis sicut dicit̄ sc̄do phisicoz. et indu
 cit̄ a Boetio de cōsolatōe phie describen
 do casum z fortunã **Octava** Cōside
 randũ iuxta hoc in casu nost̄o q̄ talis le
 sio vel execatio oculi / nō est de p̄ se nata se
 q̄ et̄ vt̄ in plurib⁹ / a talib⁹ caus. ideo dicit̄
 fuisse mere casualis seu fortuita z p̄t̄er in
 tentōem agētis et̄ de p̄ accidēs. ideo de se
 nō est imputãduz talis effectus agētis / q̄
 ad deũ z cōscie forũ. saltem q̄ntũ ad pecca
 tũ. quod nō est nisi voluntariũ **Nonã**
Cōsiderãdũ nibilomin⁹. q̄ iurista cõ

tentiose agēs / nec credēs int̄tioni / argu
 et̄ ex circũstantijs q̄ intentio fuit peruer
 sa z damnanda: per aliquas coniecturas
Una est si talis dabat operã rei illicite **Al**
 tera si hostis erat p̄sone lese. Altera si non
 apposuit sufficiētẽ cautelam ne: persona
 illa lederet̄. sed poterat satis aduertere q̄
 ex actu suo sequeret̄ talis effectus. Sed si
 omnes iste cõiecture et̄ similes cessent in
 veritate / nec fuerunt in int̄tione nec esse
 debuerũt. theologus stabit iudicio con
 scientie apud deum **Decima** Cōnsi
 derandum est exemplũ in similibus **Ec**
 ce q̄ Jacob cognouit **Lya** que nō erat
 vxor sua. et tamen excusatur a peccato. q̄
 uis posset videri q̄ dabat operã rei illici
 te sine appositōe sufficiētis cautele. Qua
 re: Quia certe potuisset attulisse lumen
 dicit̄ aliquis et̄ insperisse lectum. et ita sci
 uisset q̄ **Lya** nō erat **Rachel**. ac perinde vi
 deretur ignorantia non inuincibilis esse
 quia vt̄q̄ poterat vinci modo tacto vel
 simili **Undecima** Cōnsiderãdum
 est igit̄ pro intellectu huius quod est da
 re operam rei illicite. z huius quod est ha
 bere ignorantia inuincibilẽ. q̄ ista iudi
 canda sunt ex causis p̄ se nō a causis p̄ ac
 cidens. Unde in exemplo p̄misso **Jacob**
 dicit̄ habuisse ignorantiam facti inuinci
 bilem non quia nō posset vinci etiam p̄
 industriam humanã. sed quia fecit suffi
 cienter illa que in talibus sunt consueta
 obseruari. z ad que tenebat̄ fm̄ moralem
 certitudinẽ. imo videt̄ q̄ peccasset z inue
 recũde egisset afferẽdo lumẽ. fuissetq̄ me
 rito de zelotipia vel nimia suspitōe culpã
 dus. Rursus q̄uis ille cõcubir⁹ cũ **Lya** eēt
 res de se illicita. tñ **Jacob** nō dicit̄ dedisse
 operã rei illicite. qz putabat ex errore facti
 illã esse **rachel**. Sic medicus aliquis aut
 alius si ex pietate vellet inspicere oculum
 alicuius p̄ extrahẽda spina z a casu aliq̄s
 pelleret medicũ vel lesuz / sic q̄ spina plus
 infigeret̄ / z inde cecitas sequeret̄ talis me
 dicus nec peccare nec irregularẽ esse quo
 quo modo diceret̄. presertim in foro con
 scientie. alioquin sequeretur quotidie ir
 regularitas infinite. si ex qualibet causa
 per accidens / deberet aliquis irregularis
 iudicari **Duodecima** Cōnsideran
 dum est vigilanter super similibus casu
 bus ex eadem radice proueniētib⁹. p̄ quã
 radicem debet̄ iudicari fm̄ artẽ rezã. non

De casu quodā vtiliter resoluto

fm cuiuslibet fantasiā. **P**onam corā oculis bellū aliquod mortiferū licitū tñ. vbi mille hoies trucidāt. **A**tendā siml. q̄t z quanti sunt viri ecclesiastici. quoz actōnes potuerunt dici cause per accidens talis cedis. alter dedit consiliū q̄ patria defenderet vi armata. alter predicauit z hortatus est milites viriliter agere. alter pecunias aut cibos ministravit aut forsan arma dedit. z tālia sine numero potuerunt fieri etiā p̄ ecclesiasticos. absq̄ quibz auxilia/ toribz vel hortatibz/ forte bellū nō fuisset. **D**ecimatertia. **C**onsiderandū igitur q̄ hec consequētia nō valet. **I**ste fuit causa p̄ accidēs mortis vel mutilatōis alicui⁹ hominis. ergo ipse est homicida vel irreglaris. **S**imiliter fieret applicatio ad materiā excoicationū pro tollēdis multozum scrupulis in p̄ticipatōe vel cōsilio. sed b̄ melius sep̄atim poterit declarari. **D**ecimaquarta. **C**oncludēdo sub correctiōe melius sententiū videt q̄ ex p̄dicto casu sic cōsiderato/ nō est dicenda irreglaritas fuisse cōtracta neq̄ p̄tīm p̄missuz. **C**o rollariū pro regula. **E**lici tandē potest ex p̄missis p̄ modū regule. q̄ irreglaritas cōtrahit ex homicidio vel mutilatiōe z non aliter/ q̄n occidens vel mutilās/ fecit actū ex quo nata est de p̄ se vel vt cōiter seu probabiliter seq̄ mors hominis seu mutilatiō. siue talis actus sit licitus/ p̄nt in iudicibus z belligerātibz/ p̄ republica. siue sit illicitus de genere vel ex intentiōe. **V**idēt enī q̄ ista notificatio sit sufficiens tā ap̄d theolōgū q̄ ap̄d iuristā. **N**isi forte iurista aliq̄s ponat aliquā h̄mōi irreglaritates fundatā a legislatore/ propter solū terrorem incutiendū homibz. z nō rōe delicti. nec ratōe misterij. quo casu talis difficulter poterit distinguere casus aliquos generaliter. p̄ q̄s diceret p̄trahi irreglaritatem ex homicidio. z p̄ alios oīno siles vel grauiiores non cōtrahi. **F**init

Casus quidā pul
cre z vtiliter resolutus p̄ Joh. de gerson.

Quidā scholaris parisiē au diuerat ex fama volāte q̄ falsarij litteraz applicarū vel de iure vel alias de facto erāt excoicati. **S**cholarī isti parisi

us existētī allata est de curia romanayna

gratia expectatiua in qua erat incorrectō in orthographiā vnius vocabuli vbi pro littera e ponebat littera o. **S**cholaris iste erat scrupulosus. z timebat corrigere vocabulū illud p̄pter censurā apostolicā. nihilomin⁹ corripit ipsum solūmodo discōtinuando litterā o. z faciendo de ipsa e plenem tractū canipuli. z erat correctio imperceptibilis. **P**ostea scholaris iste ad cautelā z pro pacificatiōe scrupuli/ confessus est cuidā idoneo sacerdoti. qui sacerdos dixit sibi q̄ talis correctō nō erat falsatio littere apostolice sed emendatio. **E**t quo tempe scholaris iste fuit satis pacificatus in sua consciētia. **T**andē labentibus aliquibus tempibus scholaris iste p̄ motus est ad sacerdotiū/ et celebrauit fere per triennium. nullū faciens scrupulū de ista materia/ donec studendo summā confessorū inuenit ibi que sequūtur. **H**ostien. li. v. **R.** x. de crimine falsi pa. ij. qualiter sub pa. porro sed hodie. **H**odie inq̄t preceptum est q̄ litteris domini pape nec in magno nec i modico audeat quis manū imponere. etiam vnicā litterā vel punctū vnicum corrigendo. exceptis officialibz quibz hoc cōmissum est. alioquin manū apponens ex canone lato in curia ipso facto sententiā excoicationis incurrit. q̄ nō potest p̄ aliquē citra sedē apostolicam relaxari. **Q**uapropter querit vtrū propter istam constitutiōem dictus scholaris incurrerit sententiā excoicationis z consequēter irregularitātē immiscendo se diuinis? **D**e ista questiōe quidā ad pauca aspicientes. vel nimis ruditer sentientes dixerūt primo super hoc verbo. manū apponere. deinde sup̄ h̄ vbo corrigēdo. **S**uperiores tamen litterati quibz est epileya moraliter cōmissa iudicialiter vel doctrinaliter/ necnō theologi/ p̄sertim licentiatī. z in foro conscientie habentes gnomiam. hoc est virtutem superiorem interpretatiuam secundum leges diuinas et eternas. dicerent iudicio meo q̄ hec verba debent intelligi prout includunt in sua ratiōe seu significatiōe formali deformitātē z maliciā. hoc est q̄ talis appositō vel correctio facta sit ex malicia vel cōceptu. **A**lioquin cadūt puri litterales z rudes in incōueniētia z absurditates plimas vt q̄ recipiens bullam apostolicam z manu correctans z eam scholaribus suis exhibēs

team punctuans p exemplari incurreret
hāc sententiā / & ita de similibz incōueniē
tibz / que parmenides nunq̄ vidit iuxta
verbū aliorū. Unde sicut in excoīca
catōne percutientū clericos supponitur
q̄ hoc fiat suadēre diabolo / & sicut in apo
calipsi & in simbolo nyceno. & i dionisio
de diuinis noībus. dum ponit q̄ nihil li
ceat addere vel diminuerē / dicit exposito
res concorditer / intelligēdū esse q̄ hec ad
ditio vel diminutio nō fiat ad corruptio
nem principalis intellectus spūs sancti.
ita accipiendū est in proposito. Addēdo
q̄ excoīcatō nullo mō ferri potest ni
si in cōrumacē. Nullus autē est cōrumacē
nisi agat ex contemptu dei & ecclesie. Hic
autem cōtemptus nō fit nisi a sciente ve
re vel interpretatiue. & qui dū scit nō est pa
ratus audire ecclesiam. Doctores theolo
gi nominati doctor subtilis in quarto re
probāt ex hac radice tantā multiplicatō
nem excoīcationū / presertim late sentē
tie. attendētes q̄ potestas ecclesiastica data
est in edificatiōem nō in destructiōem & la
queū inextricabilem animaz. Quis enī
diceret q̄ aliquis prelatus ex motu capi
tis sui ferens excoīcationē de rebus
indifferentibz / vel etiam bonis de genere
vt q̄ leuans festucā vel dans hoī elemosi
nam. excoīcatōez incurreret ipso facto. to
lerandus esset & audiendus? Sic in pro
posito. quia prorsus idifferēs est tenere bul
lam pape. bene vel male scilz ad reuerenti
am bene. vel ad contemptum male sic ad
alios fines bonos vel indifferentes. bene
vel indifferenter. Attento deniqz q̄ nō est
contemptus verus vel interpretatiuus vbi
nō est obligatio sciendi / prout euenit in
cōstitutōibus pure posituius apud maxi
mā hominū multitudinē vbi ignorantia
excusat / presertim apud deum. Alioquin
quilibz essz obligatus esse summ⁹ iurista
immo plus q̄ summus qui sciret omnes
p̄stitutōes summorū p̄rificū & aliorū scri
ptas & non scriptas. Possent et expediret
hec inconuenientia latius deduci contra
imponētes iugum graue hominibus qd
nec ipsi digito mouere volunt. nec coruz
patres et filij ferre potuerunt. Hoc vnum
ad presens questū dico q̄ circumstantijs
attentis non est habendus scrupulus. tā
q̄ de excoīcatōne late sententiē. que
deinceps prohibere debeat a celebratiōe

missarum & similitū. **N**ihilominus quia
abundās cura nō nocet / si discreta nō
fatua sit / habeat scrupulosus tales animi
preparatiōem q̄ vbi etiam aliter aut secu
rius agendum sibi monstraret proponit
hoc se facturum. **F**init.

Item ab eodē do
mino cancellario circa materiā excoīca
tionū et irregularitatum. &c.

Prima consideratio.

Contemptus
clauium ecclesiasticarū / causat
quasi formalit̄ et principali
ter / excoīcatōis vel irre
gularitatis detrimentū. Sic enim solent
p̄muniter domini iuriste dicere q̄ irregu
laritas contrahit / dum aliquis excoīca
tū / se immiscet sacris / in cōtemptuz
clauū. Fundatur autē hec consideratio
principaliter ex illa lege euāgelica. **M**at
th. xviij. **S**i peccauerit in te frater tuus. &c.
Sequitur. **H**ic ecclesie. **S**i ecclesia non
audierit / sit tibi sicut ethnicus & publica
nus. **S**ecunda. **C**ontemptus clauū
um / potest interuenire multipliciter in ali
quo. **U**no modo directe & causalit̄ & hoc
proprie dicit̄ fieri ex cōtemptu quādo scz
cōtemptus est causa actionis / principa
lis. ita q̄ nō fieret actio nisi esset ad con
temptū clauū. quē ad modū si quis dicat
episcopo excoīcanti. **E**go in despe
ctum vestri / et vestri precepti nihil agam
illius quod iubetis. **A**lio modo fit contē
ptus implicite. quia videlicet est contu
maci in obedientia. q̄ quis non ex inobedi
entia vel propter nō obedire. sed propter
aliquid aliud delectabile vel vtile / aliq̄s
peccat contra prelati iussione. **T**ertio mo
do dicitur cōtemptus interpretatiue. om
nis voluntaria trāsgressio cuiuscunqz p̄
cepti. et isto modo reperitur cōtemptus in
omni peccato presertim mortali. directe
vel indirecte. vere vel interpretatiue. **T**er
tia. **C**ontemptus primo modo / rōnabi
liter demeret excoīcatōez & conseq̄n
ter irregularitatē. **S**imilit̄ & secundus dū
iungit contumacia. **S**ed tert⁹ cōtempt⁹
nō semp̄ est excoīcatōis ecclesie / nec
cōsequenter irregularitatis / demeritori⁹.
Dicit̄ ecclesie notanter. quia omnis pec
cans mortalit̄ / ē a deo & apd̄ deū excoīcat⁹

De materia excoꝛicationū

sed non semp p ecclesiasticam sanctionē.
Quarta **C**ontēptus / neutro modozū
predictozū dicendus est interuenire / con
tra preceptū aliquod prelati / quādo ma
nifeste z notorie prelat⁹ abuti⁹ in huius
modi precepto / clauū potestate. z hoc dū
scit z cognoscit ille qui nō obedit. nec ali
unde generat in sevel in alijs scandalosuz
contēptū clauū. Quoniā in hoc / talis
nō est inobediēs clauū potestati sed erro
neo clauū abusu. **Quinta** **C**ontem
ptus clauū / magis inuenit⁹ quo ad cul
pam / in prelato taliter vt p̄mittitur abu
tente sua potestate. q̄ in nō obediēte. si cō
patio recipiat abusiua. Est igit quādoq̄
meritorū / z honorificatiūū ecclesie pote
statis / q̄ tali prelato in faciē resistat cum
appositōne inculpate tutele. quemadmo
dum resistit paulus petro // **6** **C**ontēp
tus clauū quādoq̄ possz inueniri in
vno qui nō pareret sententiē sui prelati /
vbi z quando alijs in eadē sententiā nō
obediens / nullo modo contēptus esset
reus presertim apud deum. Quis ratio
est. quoniā vnus reputat sententiā iustā.
aut quomodolibet obediendū illi. alijs
vero non sed scit certitudinaliter aut pro
babilitate sufficienti / suum prelatū male
vri / in preiudiciū clauū z in destructōez
ecclesie. **7** **C**ontēpt⁹ clauū / debet in
uestigari ex potestate legitima z vsu legiti
mo potestatis illius. qui precipiēdo exco
municat vel irregularitatem cōminatur.
Alioquin prelati possent inducere qualē
cumq̄ vellent super alios seruitutē. si su
is sententijs iniquis et erroneis / semper
esset obediendum. Et ita patet. q̄ hoc cō
mune dictum / sententiā prelati vel iudi
cis etiam iniusta timenda est. indiget glo
sa. Alioquin nō est generaliter verum. si ti
menda dicatur quia est sustinenda nec re
pellenda. immo in casu pati illam / essz asi
nina patientia et timor leporinus z fatu
us. **Octaua** **C**ontēptus clauū
plus habet periculi / erga psonam summi
pontificis. q̄ erga inferiores. Quoniam
ab abusijs inferioribus patet recursus
ad papam per appellationis subsidium.
Et si dicat q̄ ita potest a papa fieri appel
latio ad cōcilium generale. Dixerūt olim
ante concilium generale pisanum z con
stañ. q̄ hoc nullo modo licebat. z allegāt
iura sua pro se valde (sicut eis videtur) ex

pressa. Sed constanter nūc asseritur. q̄
est heresis damnata per constitutōem ex
pressissimā et practicātam in cōsilio pre
dicto constantiē. prout alibi diffusius est
ostensum. Respondet igitur aliter. q̄ non
pro leuibz causis vbi etiam liceret / po
test aut debet pro appellatōibus profe
quendis passim conciliū celebrari / sicut
habetur recursus ad papam. **Nonā**
Contēptus clauū non incurret in
multis casibus quib⁹ pape mandato nō
obediēt. Dum scilicet abuti⁹ enormissi
me z scandalosissime / potestate sua / in de
structōnem non in edificatōnem. sicut ta
men dicit apostol⁹ ideo potestatem datā
esse. Exemplū si papa vellet thesauros ec
clesiarū diripere aut hereditates vsurpa
re. aut in seruitutem abiectam / clerum cū
suis bonis redigere. et iuribus suis spo
liare sine causa. Quis diceret ista debere
tolerari? Quis non censeret posse dici pa
pe. cur ita facis? Quis non assentiet / in fa
cie sibi resistēdum. **Decima** **C**ontē
ptus clauū / etiam non semper inueni
tur apud illos / qui nedum nō obediunt
sententijs excoꝛicationū promulga
tis per papam vel suos sed etiā non est iu
dicanda esse apud illos / qui per potesta
tem secularem / aduersus tales pretenfas
sententias tueri se procurāt. Et enim na
turalis dicitur vt possit vis vi repelli. Cō
stat autem q̄ tales excoꝛicationes nō
debent dici ius sed vis et violentia. con
tra quam fas habz liber vel homo vel ani
mus se tueri. **Undecima** **C**ontem
ptus clauū et cōsequēter excoꝛunica
tio vel irregularitas / nō incurritur / dum
in premissis casibus dicit aliquis iurista
vel theologus iuxta conscientiā suam q̄
hmōi sententiē / nō sunt timende vel tenē
de. z hoc presertim si obseruet informatō
seu cautela debita / ne sequat scandalū pu
sillozū. qui estimant papā esse vnū deū
qui habet potestātē omnē in celo z in ter
ra. Veruntamē expellenda est taliū stultici
cia / per informatōnes idoneas. qui si no
lint ad quiescere. ipsi iam sunt iudicandī
de scandalo non dato sed accepto. hoc est
de scandalo phariseoz et ex malicia. non
pusillozū z ex simplicitate vel ignoran
tia. **Duodecima** **C**ontēptus clauū
dicendus est magis foueri q̄ tolli / dū de
bentes abusu clauū resistere / diuidunt

7

4

cur inter se et impediunt se. vel per stulticiam vel per ignauiam. ne communi consensu/ si aut ambulatione in domo domini. dum alij fauent abusibus. alij tollere volunt. Veritas est quod omnis via fauorabilis et humilis tentanda est cum summo pontifice/ dum male informatus/ fert per se vel suos/ iniustas sententias. quod desistat reformet. Sed si nihil profert humilis sedulitas. arripienda est virilis et animosa libertas. **¶ Finit.**

Item ab eodem

de cordis induratione

Quod durum male habebit in nouissimo. Duricies ista/ quomodo causetur. et quid est illud apostoli/ deus cuius vult miseret/ et quem vult indurat. non est mediocrius questio. Siquidem deus neminem deserit nisi prius deseratur per auersionem ab eo per peccatum. Sed deseritione facta/ cadit homo in profundum et contemnit. Contemneri vero/ deus non dat gratiam sed resistit. ac proinde non emollitur cor/ nec liquefit ad gratie susceptionem. Tandem pena damnationis infligitur. et obduratio confirmatur. Causa igitur obdurationis est voluntas auerrens. et hec incipit. Voluntas resistens. et hec continuatur. Culpa permerens et hec confirmat. Deus gratiam non datur. et hec non liberat. Deus iuste puniens. et hec ordinat. **¶ Finit.**

Opusculum de indulgentiis eiusdem cancellarij

Quicquid alligaueritis super terram/ erit ligatum in celis. Et quicquid solueritis super terram/ erunt soluta et in celis. **Mat. xvij.** Collata est autem potestas hec hinc promissa/ dum post resurrectionem Christus apprensus discipulis suis insufflauit in eos et dixit. Accipite spiritum quomodo remiseritis peccata remittuntur eis. et quorum retinueritis retenta sunt. **Joh. xx.** Specialiter autem et excellentius data est ista potestas clauium ecclesie. promissa prius. **Petro ibi. Tibi dabo clauem regni celorum. Mat. vi.** Dum post resurrectionem ter interrogatus de dilectione/ dixit Christus sibi ter respondenti quod esset diligere. pasce agnos meos. pasce oues meas. Fundauerat autem Christus potestatem alligandi

di iuridice per excommunicationem dum dixerat. quod si ecclesiam non audierit. etc. Fundatur denique super premissis/ potestas omnis/ indulgentiarum conferendi. Super quibus quod variis variis tradiderunt. Placuit sequentes annotare pauculas consideraciones. **¶ Prima consideratio.** Potestas clauium ecclesie/ iudicialis et forinseca/ non extendit se simpliciter et directe/ ad remissionem culpe. Ratio quod requiritur sacramentalis confessio et absolutio que non fit in publico et iudiciali foro. **¶ Secunda.** Potestas clauium iudicialis et publica/ non extendit se principaliter et directe ad diminutionem pene/ nisi illi quae infligitur aut infligere potuit/ cuiusmodi sunt pene excommunicationis. et quaricumque irregularitatum. inhabilitationum circa legitimos actus ecclesiasticos aut civiles. Ratio quod ad partem que excipit et affirmat. quia cuius est condere huiusmodi est destruere vel interpretari. Sed negatiua patet per idem argumentum a contrario sensu deductum. **¶ Tertia.**

¶ Potestas clauium ecclesie super indulgentiis concedendis/ modis quibus consuevit vti ecclesia vel ecclesie pluri/ a summo usque deorsum/ per quotatorem dierum et annorum/ presupponit necessario remissionem vel indulgentiam in foro secreto conscientie seu confessionis sacramentalis. de facto vel in voto seu proposito. et sepius in facto. iuxta tenorem bullarum quibus inseritur hec clausula. vere penitentibus et confessis. nisi collator indulgentiarum/ intendat satis esse quod homo sit in caritate contritus/ scilicet cum proposito spe et loco confessionem facere actualem. Est autem ista fauorabilior interpretatio sine confessione quam liber. **¶ Quarta. Potestas clauium ecclesie/ sacramentalis et in foro conscientie/ eminentior est vtilior et eligibilior in collatione indulgentiarum quam potestas sola iudicialis. Ratio patet ex precedentibus. quoniam sine confessione sacramentali de facto vel in voto seu proposito/ nulli dies indulgentiarum vel a pena vel a culpa sortiuntur effectum.**

¶ Quinta. Solus papa supremus Christus cum patre et spiritu sancto/ potest dare plenam auctoritatem indulgentiam omnimodam a pena et culpa. quam dum confert/ dat innumerabiles et infinitos indulgentiarum dies. Ratio quia vel absoluit et quitat totam penam debitam peccato mortali. siue sit originale siue actuale. Et hec quidem est infinita extensio et atque duratiua. Aut si